

**BM ORSZÁGOS KATASZTRÓFAVÉDELMI
FŐIGAZGATÓSÁG**

A BM ORSZÁGOS KATASZTRÓFAVÉDELMI FŐIGAZGATÓ

124
..... / 2011. számú

I N T É Z K E D É S E

**A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Műszaki Mentési Műveleti
Szakutasításáról**

Budapest, 2011. december *28*-n

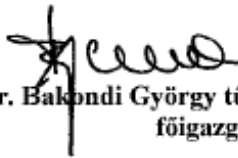
A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 23. § (2) bekezdése alapján a műszaki mentési műveleti tevékenységek részletes szabályozása érdekében kiadom az alábbi

intézkedést:

1. Az intézkedés hatálya kiterjed a hivatásos katasztrófavédelmi szervekre, az önkormányzati és a létesítményi tűzoltóságokra (a továbbiakban együtt: tűzoltóság), továbbá azon önkéntes tűzoltó egyesületekre, amelyek alapszabályukban vállalták a tűzoltási és a műszaki mentési tevékenységet és a működési terület szerinti hivatásos tűzoltósággal együttműködési megállapodást kötöttek.

2. A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF) Műszaki Mentési Műveleti Szakutasítását jelen intézkedés 1. mellékleteként adom ki.

3. Ez az intézkedés 2012. január 1. napján lép hatályba, egyidejűleg hatályát veszti a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Műszaki Mentési Műveleti Szakutasításáról a 80/2011. BM OKF főigazgatói intézkedés.

Dr. Bakondi György tűzoltó altábornagy
főigazgató

Készült:	2 példányban
Egy példány:	1 lap
Mellékletek:	36 oldal
Készítette:	Bérczi László táj. dandártábornok
Kapják:	Csatolt elosztó szerint

MŰSZAKI MENTÉSI MŰVELETI SZAKUTASÍTÁS

I. fejezet

1. Általános előírások

- 1.1. E szakutasítás fejezeteinek előírásait a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének általános szabályairól szóló 39/2011. (XI. 15.) BM rendeletben (a továbbiakban: R.), valamint a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Tűzoltás-taktikai Szakutasításában meghatározottak figyelembevételével, azok kiegészítéseként, azokkal együtt kell értelmezni.
- 1.2. Ezen szakutasítás fejezeteiben meghatározott esetekben a jelzés vételekor elsődlegesen a jelzés értékeléséhez szükséges elengedhetetlen adatok begyűjtésére kell törekedni. A jelzésről szóló bekezdéseknél az azokban felsorolt alpontokkal kapcsolatos információgyűjtés során keletkezett adatokat (melyeket nem kötelező a riasztást megelőzően gyűjteni) a híradó-ügyeletnek továbbítani kell a vonuló egységek felé.

II. fejezet

Beavatkozás építményekben bekövetkezett károk elhárításánál

1. Általános előírások

- 1.1. Ha az építménykárral egyidejűleg tüzeset is bekövetkezett (vagy bekövetkezésével számolni lehet) a mentési csoport kijelölésével egyidejűleg a tűzoltásra is fel kell készülni.
- 1.2. A romok, törmelékek megbontását, eltávolítását a kirendelt szakemberek véleményének figyelembevételével és a megfelelő technikai eszközök igénybevételével kell végrehajtani.
- 1.3. A műszaki mentés területét, illetve a veszélyeztetett területet - ha az indokolt - zárt területté kell nyilvánítani, lezárásról intézkedni kell. A zárt területen tartózkodókról nyilvántartást kell vezetni.

2. Jelzés

- 2.1. Az R. előírásai mellett lehetőség szerint az alábbiakra terjedjen ki a jelzés fogadása, illetve annak értékelése, valamint az információgyűjtés:
 - a) épület szerkezetére;
 - b) az épület szerkezetében, valamint közművekben károsodás történt-e, ha igen, az milyen mértékű;
 - c) kapcsolatban van-e, vagy lehet-e az esemény helyszíne veszélyes létesítménnyel.

3. Felderítés

- 3.1. Az R. előírásai mellett a felderítés az alábbiakra terjedjen ki:
 - a) mekkora a kárterület vagy kárterületek kiterjedése;
 - b) a káresemény összetettségének megítélésére (több veszélyforrás együttes veszélye, mit veszélyeztet még, kialakulhat-e dominóhatás stb.);
 - c) milyen mértékű az anyagi javak vesztesége, illetve a fellépő károsodás;
 - d) kárterületen található közművek állapota, és a keletkezett pusztítás mértéke;

- e) meg kell állapítani a bajbajutott személyek számát és helyét;
- f) építmény méreteit, szintek számát, épületek rendeltetését (iroda, raktár, stb.);
- g) épületek, építmények sérüléseit és helyzetük megváltozását az alaphoz képest (elmozdulás, süllyedés, megdőlés, borulás);
- h) szükség van-e romkutatásra specializálódott szervezetek igénybevételére.

4. Beavatkozás előkészítése

- 4.1. Az R. előírásai mellett a beavatkozás előkészítése során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
- a) a romok eltávolítását minden esetben az életben maradt személyek jelenlétének feltételezésével kell megszervezni és végrehajtani;
 - b) felkutatásukra alkalmazható lehetőségek: megmenekültek kikérdezése, kopogtatás, mentőkutyák igénybevétele, hőkamera;
 - c) meg kell állapítani az épületbe tartózkodók létszámát;
 - d) a szakfeladatok (és esetleges tüzek) lokalizálásához (oltásához) szükséges erők meghatározása;
 - e) az értékelt adatok alapján a helyzetről szóló információk továbbítása a meghatározott vezetési szintekre;
 - f) a bevonásra kerülő kárelhárító erők feladatainak kidolgozása és elosztása rövid és hosszabb távra;
 - g) a felderítésben, a mentésben és mentésítésben résztvevő, a közvetlenül és közvetve veszélyeztetett személyi állomány védelmével kapcsolatos feladatok (védőeszközök és tartalékok) meghatározása;
 - h) a kárelhárító egységek váltásának megszervezése;
 - i) szükség esetén további egységek kijelölése és felkészítése a várható feladatokra.

5. Beavatkozás

- 5.1. Az R. előírásai figyelembe vételével.
- 5.2. Az építménykárok elhárításánál alapelvnek tekinthetők (sorrendjét a mentésvezetőnek kell meghatározni) az alábbiak:
- a) emberélet mentése, életveszély elhárítása;
 - b) megrongált közművezetékek (például villamos-, víz- és gázvezetékek kiszakaszolása);
 - c) tűz- és robbanásveszély elhárítása;
 - d) további kár megelőzése az omlással fenyegető részek eltávolításával, vagy rögzítésével;
 - e) lakosságvédelmi intézkedések
 - f) anyagi javak mentése.
- 5.3. Építménykár-elhárítási munkálatok:
- a) támasztás (egyszerű, kettős, dúc, ékek, stb.);
 - b) függesztés, feszítés;
 - c) áthidalás;
 - d) elmozgatás;
 - e) bontás, döntés;
 - f) áttörés.
- 5.4. A romosodás alapján meg kell határozniuk a mentés irányait. Ez történhet oldalirányból, felülről, valamint romok közül mentőalagút létesítésével.

- 5.5. Ha feltételezhető, hogy az épület romjai alatt személy van, a kiszabadítást minden igénybevehető erővel és eszközzel azonnal meg kell kezdeni.
- 5.6. Meg kell határozni a behatolás útvonalát, veszély esetén a menekülés útvonaláról gondoskodni kell.
- 5.7. Minden esetben gondoskodni kell tartalék személyzet készenlétbe tartásáról (a munka nehézsége miatt váltás, vagy baleset esetén mentés miatt).
- 5.8. A sérült épületbe behatolók biztonsága érdekében az építményszerkezeteket figyeltetni kell erre a feladatra függetlenített tűzoltókkal. Bármilyen változás esetén azonnali jelzést kell adniuk a bevetés irányítóinak, a behatoló tűzoltóknak. Bonyolultabb építmény rom esetén a figyelést több irányból célszerű megszervezni.
- 5.9. A betemetett személy mentéséhez intézkedni kell az igénybe vehető, erre alkalmas földmunkagép(ek) helyszínre rendelésére és munkába állítására. A gépek munkába állításáig a mentést kézi erővel, haladéktalanul meg kell kezdeni és azt folyamatosan kell végezni. Ilyen esetben gondoskodni kell a végrehajtást végzők váltásáról.
- 5.10. A betemetett személy valószínűsíthető helyéhez közeledve munkagépet alkalmazni tilos, a kéziszerszámokat is csak nagyfokú óvatossággal lehet használni.
- 5.11. A mentésnél törekedni kell a mentendő személy fejének gyors megközelítésére, kiszabadítására, a halaszthatatlan egészségügyi beavatkozások lehetőségének biztosítása érdekében.
- 5.12. A füsttel, gázzal szennyezett tér szellőztetését biztosítani kell. Ilyen esetben a sérült légzésvédelméről - amennyiben azt a helyzete és a körülmények lehetővé teszik - gondoskodni kell.
- 5.13. A külvilágtól elzárt, betemetett személy levegővel történő ellátásáról gondoskodni kell.
- 5.14. A földtömegtől és egyéb anyagoktól megszabadított személy kiemelését minden esetben annak a feltételezésével kell végrehajtani, hogy nem látható sérüléseket, belső zúzódásokat is szenvedhetett.
- 5.15. A helyszínen a porképződés megakadályozására porlasztott vízsugarat kell biztosítani, amelynek során figyelemmel kell lenni, hogy romokban megakadályozzuk a feliszapolódást.
- 5.16. Az állványbaleset (omlás) esetén elsődlegesen az állványon tartózkodók lementéséről kell gondoskodni.
- 5.17. Állvány meghibásodásnál a dőlés veszélyét figyelembe kell venni, annak környezetében a személyek mozgásánál különös gondossággal kell eljárni.
- 5.18. Az állvány bontása, sérült elemek cseréje csak szakirányítással végezhető.
- 5.19. Talajszint alatti térből - mélyből - mentés végrehajtásakor (alapozás, munkaárok, munkagödör, kút stb. baleseteknél) a mentés megkezdése előtt intézkedni kell a villamos vezetékek, szerelvények, berendezések elektromos leválasztására.
- 5.20. Laza talajviszonyoknál, valamint amikor a betemetett személy helyzete nem ismert, a megközelítésre, mentésre a munkagödör szélesítés módszerét kell alkalmazni. A munkagödör szélesítése legalább a beomlott gödör mélységével egyező sugarú körben történjen.
- 5.21. Munkaárok, munkagödör baleseteknél a talajviszonyoktól, a mélységtől, a szélességtől függően, szükség szerinti pallózás elrendelésével intézkedni kell a munkagödör oldalfalai további omlásának megakadályozására.
- 5.22. A munkagödör szélét a kitermelt anyaggal, illetve személyekkel, felszerelésekkel terhelni tilos. A kitermelt anyagot a természetes rézsűszögön kívül kell elhelyezni.
- 5.23. A beomlott munkagödörnél minden esetben feltételezni kell, hogy a betemetett személy életben van mindaddig, amíg annak ellenkezőjét az orvos nem állapította meg.

6. A beavatkozás biztonsági előírásai

- 6.1. Építménykárok elhárítása során kerülni kell az épület állékonyságát veszélyeztető beavatkozásokat.
- 6.2. Beomlással fenyegető részeket eltávolítani, vagy megfelelő módon rögzíteni kell.
- 6.3. Bezuhanás, lezuhanás veszélye esetén mászóöv, alpinttechnikai eszközök, mentőkötelek igénybevétele indokolt. Felderítésnél, kutatásnál felső szintekről lefele haladva a felső szinten célszerű a biztosító köteleket rögzíteni.
- 6.4. A bontási munkák megkezdése előtt meg kell vizsgálni, hogy az építmény milyen anyagból készült, található-e azbeszttartalmú anyag az épületen. Az azbeszttartalmú épületek bontásánál használt egyéni védőeszközöket és védőruhákat elkülönítetten kell tárolni.
- 6.5. Munkamegszakítás esetén biztosítani kell a bontás közbeni, valamint a megmaradó épületszerkezetek állékonyságát.
- 6.6. Az épületek összefüggő szerkezeti részeit több szinten egyszerre bontani nem szabad.
- 6.7. Meglazult, vagy bizonytalan teherbírású épületszerkezetekre, födémekre állványt vagy dúcolást nem szabad helyezni. A bontás során használt aládúcolásokat, kitámasztásokat, kiváltásokat úgy kell kialakítani, hogy az elbírja a megtartani kívánt épületszerkezeteket.
- 6.8. A döntés irányába eső területet szabaddá kell tenni, és el kell keríteni. Bontásnál a falmagasság kétszeresének megfelelő sávot kell veszélyes zónának tekinteni.
- 6.9. Aknában, árokban munkát végezni csak akkor szabad, ha a munkavégzés megkezdése előtt a munka irányítója meggyőződött arról, hogy ott gázok vagy egyéb veszélyes anyagok nem képződtek, vagy a képződött ilyen anyagok a munka során felhasznált anyagokkal vagy eszközökkel reakcióba lépve nem veszélyeztetik a munkavégzőket.
- 6.10. Aknában, árokban végzendő munka esetén a szükséges helyi adottságoktól függő biztonsági előírásokat a munkavégzés irányítójának meg kell határoznia, és ismertetnie a munkát végzőkkel.
- 6.11. Az akna, vagy árok lejárataánál figyelő személyeket kell elhelyezni, akik a bent tartózkodókkal kapcsolatot tartanak. Biztosítani kell, hogy megfelelő nagyságú és számú bebúvónyílás álljon rendelkezésre a munkavégzés idején, hogy veszély és/vagy baleset esetén a szűk teret minden időben, gyorsan el lehessen hagyni, a balesetet szenvedettet pedig ki lehessen menteni.
- 6.12. A beomlott épületbe csak életmentés céljából szabad tűzoltókat beküldeni.
- 6.13. A sérült építménybe csak a legszükségesebb létszámú tűzoltót szabad igénybe venni.
- 6.14. A beavatkozók biztosítása érdekében legalább 2 fő álljon mentésre készenlétben. Amennyiben szükséges a biztosításban résztvevők létszámát növelni kell.

III. fejezet

Beavatkozás közművekben, csatornarendszerekben (közműalagutakban) bekövetkezett baleseteknél

1. Általános előírások

- 1.1. Közművekben, csatornarendszerekben (közműalagutakban) a balesetek, károk felszámolásakor fel kell készülni:
 - a) az ivó-, ipari-, szennyvízvezeték meghibásodására (elárasztás);
 - b) a gázvezeték meghibásodására (szivárgás, gázömlés, robbanás, tűz);

- c) az elektromos kábel meghibásodására (robbanás, tűz, áramütés);
 - d) a gőz-, melegvíz-vezeték meghibásodására (gőzkifúvás, forróvíz-kiáramlás);
 - e) az útbeszakadás miatt bekövetkező csatorna (közműalagút) meghibásodására;
 - f) az idegen anyagok (tűz- és robbanásveszélyes, valamint egyéb veszélyes anyagok) csatornába, közműalagútba jutására.
- 1.2. Meg kell állapítani, hogy a káreset során egy adott közművezetékkel, annak sérülésével, vagy több vezeték együttes sérülésével kell-e számolnunk.

2. Jelzés

- 2.1. Az R. előírásai mellett lehetőség szerint az alábbiakra terjedjen ki a jelzés fogadása, illetve annak értékelése, valamint az információgyűjtés:
- a) közmű rendszer alaprajzi és térbeli paramétereire;
 - b) a közmű alagútba milyen vezetékek helyezkednek el;
 - c) közmű alagút járhatóságára, bejutási helyekre, térbeli elhelyezkedésére;
 - d) előre gyártott elemes, vagy zárt rendszerű építésű módra;
 - e) az érintett terület nagyságára, kiterjedésére;
 - f) közműfolyosós rendszerénél az érintett épületek veszélyeztetett lakosok számára;
 - g) a szakaszolás lehetőségeire, illetve a beavatkozást nehezítő körülményekre;
 - h) az érintett szakaszon munkát végzők, ott tartózkodó személyek számára;
 - i) beépített tűzvédelmi berendezésekre (tűzjelző, gázérzékelő, sprinkler, csappantyú, stb.);
 - j) a tárolt, felhasznált anyagokra, azok várható veszélyeire;
 - k) a közműalagút feszültségmentesítése megtörtént-e;
 - l) helyi szakember jelenlétére, illetve elérhetőségére;
 - m) a szintek számára;
 - n) terepszinthez viszonyított mélység meghatározására.
- 2.2. A riasztást követően haladéktalanul értesíteni kell a fenntartót és az üzemeltetőt, az illetékes szakembereket, és ha az indokolt, további szakértők kirendeléséről kell gondoskodni.

3. Felderítés

- 3.1. Az R. előírásai mellett a felderítés az alábbiakra terjedjen ki:
- a) a behatolási lehetőségekre;
 - b) a behatolás útvonalára és a visszavonulás biztosítására;
 - c) a szabad mozgást akadályozó egyéb tárgyakra, építészeti kialakításokra;
 - d) a bent tartózkodók és a mentendő személyek számára, elhelyezkedésére, állapotára;
 - e) a talajszint alatti helyiségek megközelítési útvonalaira, méreteire (hosszára, szélességére), kialakítására, járataira, földem- és falszerkezetére;
 - f) szakaszolási lehetőségekre;
 - g) a közmű vezetékek terhelésének csökkentési, áramtalanítási, a közüzemi rendszerek utánpótlásának leállítási lehetőségeire;
 - h) a bekövetkezett, és bekövetkező meghibásodásokra, közmű vezetékek állapotának felmérésére;
 - i) közmű folyosós rendszer esetén a veszélyeztetett lakosság kiürítésének lehetőségeire, szükségességére és módjára;
 - j) a közműalagutakkal érintett terület környeztében tartózkodókra, a veszélyes zónában közlekedőkre.

- 3.2. A zárt térbe történő felderítésre kijelöltek vegyék fel a légzőkészüléket, és vegyenek magukhoz megfelelő világító eszközt.

4. Beavatkozás előkészítése

- 4.1. Az R. előírásai mellett a beavatkozás előkészítése során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
- a) a mentési munkálatokat csak a felderítést követően a szükséges erők és eszközök kirendelése és megfelelő előkészítése után, a káreset jellegének megfelelő védőeszközök, felszerelések megléte esetén szabad megkezdeni, illetve végezni;
 - b) a mentésvezető a feladatok végrehajtását a szakemberek, szakértők véleményének figyelembevételével irányítja.

5. Beavatkozás

- 5.1. Az R. előírásai figyelembe vételével.
- 5.2. Csővezeték törése esetén intézkedni kell a vezeték kiszakaszolására. Közterületen levő vezetéknél a vezetékszakasz lezárását minden esetben az illetékes közművektől kell kérni.
- 5.3. A víz által elöntött területen elsődlegesen az életveszély elhárítására kell törekedni, majd ezt követően, vagy ezzel párhuzamosan a robbanásveszélyt, illetve a kiáramlott víz veszélyes anyaggal történő szennyezését kell megakadályozni.
- 5.4. A beavatkozás során minden nem nyitott elvezető rendszernél a felszabaduló gőzök és gázok fajtáját és koncentrációját méréssel folyamatosan ellenőrizni vagy ellenőriztetni kell.
- 5.5. Ha csatornában, alagútban életveszélyt kell elhárítani, oda minimum két főt kell leküldeni a feladat, illetve a biztosítás végrehajtására. További két főnek pedig megfelelő szintű védőfelszerelésben készenlétben kell állnia a feladat végrehajtásában részt vevők mentésére. Vízáramlás esetén a folyási irányt is figyelembe kell venni.
- 5.6. Tartály sérülése esetén meg kell akadályozni, hogy az abból kiömlő mérgező, illetőleg tűz- vagy robbanásveszélyes anyag a csatornába jusson. (a csatornaszemek - ideiglenes jelleggel – lezárásával, kiömlő anyag elterelésével, szétfolyás megakadályozásával, kiömlés megszüntetésével)
- 5.7. Nagy mennyiségű mérgező, tűz- vagy robbanásveszélyes anyag csatornába ömlése esetén a veszélyes anyag felhígítására, közömbösítésére felhasználható anyag fajtáját, alkalmazásának módját az illetékes szakemberek javaslata, szakvéleménye figyelembevételével kell meghatározni:
- a) tájékozódni kell a csatorna nyomvonaláról, és a nyomvonalon bekövetkező eseményekről. (mérgezés-, robbanás- tűzveszély),
 - b) mérlegelni kell a csatorna elzárásának lehetőségét, és annak várható következményeit. (visszáramlás, stb.),
 - c) szükség szerint a lakosságvédelmi intézkedések megtételére intézkedni kell.
- 5.8. A postai kábelek járható aknáiban, alagútjaiban csak az illetékes vezető által meghatározott biztonsági szabályok megtartása mellett szabad dolgozni.
- 5.9. A távfűtő- és melegvíz-szállító vezetékek sérüléseinél a forró gőz és víz miatt - a leforrázás elkerülése érdekében - a vezetékek elzárásáig szórt sugarat kell alkalmazni.
- 5.10. Gázzal szennyezett helyszínen a szakemberek véleményét ki kell kérni, de ennek hiányában is fel kell deríteni:
- a) a környezet kiürítésének szükségességét, lehetőségét,
 - b) a gázömlés megszüntetésének, valamint a szellőzés, szellőztetés lehetőségeit.

- 5.11. Törekedni kell a sérült vezetékszakasz vagy berendezés mielőbbi leválasztására. Zárószerelevények hiánya, meghibásodása, hozzáférhetetlensége esetén az épületen (üzemrészen) kívül levő főelzárót - a technológia figyelembe vétele mellett - kell lezárni.
- 5.12. Gázüzemű berendezések sérülése esetén gondoskodni kell a táplálás megszüntetéséről.
- 5.13. Tűz- és robbanásveszélyes gázok kiszabadulása esetén a gyújtóforrások eltávolításán túl a veszélyes koncentrációt meg kell szüntetni, vagy a kialakulását meg kell akadályozni.
- 5.14. A mérgező, maró vagy robbanásveszélyes gázokat, gőzöket - ha a víz alkalmazható - vízpermettel, szórt vízszugárral kell lekötöni, illetve hígítani.

6. A beavatkozás biztonsági előírásai

- 6.1. Közműalagútba, csatornába lehatoláskor légzőkészülék használata kötelező.
- 6.2. Tűz- és robbanásveszélyes anyaggal kapcsolatos esemény bekövetkezésekor csatornában, közműalagútban, aknában, illetve ezek közelében az illetékes szakember véleménye alapján meghatározott távolságon belül, ennek hiányában legalább 100 méteren belül a dohányzást és nyílt láng használatát meg kell tiltani. Ha az indokolt, a helyszínt zárt területté kell nyilvánítani.
- 6.3. A befagyott ajtók, az akna fedlapjának kioldására éghető gáz, gőz vagy folyadék jelenléte esetén nyílt láng nem használható.
- 6.4. Kis- és nagyfeszültségű kábelek, gyújtósínek járható csatornáiba - közvetlen életveszély esetén is - csak feszültségmentesítés után szabad lemenni. A kábelek, gyújtósínek feszültségmentesítésének végrehajtására az illetékes vezetőnek kell intézkedést tenni, és a feszültségmentesítés tényét írásban kell rögzíteni.
- 6.5. A közművek kiszakaszolása, csak a technológia figyelembe vételével történhet.
- 6.6. A bent tartózkodó beavatkozásban résztvevőkről nyilvántartást kell készíteni, amelyben jelölni kell a létszámukon túl a behatolás időpontját, a bent tartózkodás idejét, valamint a visszavonulás megkezdésének időpontját. A tűzoltásvezető jelöljön ki legalább 1 főt, aki ezt a nyilvántartást vezeti és őt folyamatosan információval látja el a beavatkozásban résztvevőkről.
- 6.7. Kétirányú behatolás esetén meg kell kettőzni a biztonsági feladatokat. Mindkét oldalon önállóan kell a nyilvántartást vezetni, illetve ebben az esetben meg kell szervezni a nyilvántartást végzők információcseréjét az alagút kétirányú elhagyásának lehetőségéről.
- 6.8. A talajszint alatti árnyékolás miatt a rádióösszeköttetés megszűnhet, ezért fokozott figyelemmel és biztonsági idők meghatározásával kell biztonságosabbá tenni a beavatkozást.
- 6.9. A beavatkozók biztosítására legalább 2 fő álljon mentésre készenlétben légzőkészülékkel. Amennyiben szükséges a biztosításban résztvevők létszámát növelni kell. Ezen biztosító személyek a tartalék képzés során nem számíthatóak be.
- 6.10. Egészségügyi biztosításról, vagy elsősegélynyújtás lehetőségéről (lehetőleg a behatolás megkezdésekor) gondoskodni kell.
- 6.11. Behatoláskor a tűzoltásvezető, vagy az általa kijelölt személy győződjön meg:
 - a) a bevetésben résztvevők védőfelszereléseinek biztonságos alkalmazásáról;
 - b) a beavatkozó állomány beavatkozást segítő eligazításáról.

7. Utómunkálatok

- 7.1. Az R. előírásai mellett az utómunkálat során nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a beavatkozás befejezése után a műszaki mentésben részt vevő személyek, illetőleg a szennyezett gépjárművek, felszerelések megtisztítását - legalább részleges mentesítést - el kell végezni.

IV. fejezet

Közlekedési baleseteknél történő beavatkozás szabályai

1. Általános előírások

- 1.1. A közlekedési balesetről beérkezett jelzés vételét követően értesíteni kell a rendőrséget, a mentőket, a szükséges közreműködőszervezeteket, és ha az indokolt, szakértő(k) kirendelésére kell intézkedni.
- 1.2. Vasúti, légi, valamint vízi közlekedés területén bekövetkezett baleset esetén a Közlekedésbiztonsági Szervezet által végzett vizsgálatokba - felkérés esetén - közre kell működni.
- 1.3. A biztonságos tűzoltói beavatkozáshoz szükséges a kárhely - a rendőri, polgárőri erők által végrehajtott - részleges, vagy teljes lezárása, amennyiben lehetséges a forgalom elterelése. A beavatkozási állomány a kárhely részleges, vagy teljes lezárását tűzoltó gépjárművel, és/vagy jelzőeszközök segítségével a helyszínre érkezés után kezdje meg.

2. Beavatkozás közúti járművek baleseténél

2.1. Jelzés

- 2.1.1. Az R. előírásai mellett lehetőség szerint az alábbiakra terjedjen ki a jelzés fogadása, illetve annak értékelése, valamint az információgyűjtés:
 - a) milyen típusú jármű-jármű(vek) ég(nek) (szgk, tgg, autóbusz, stb);
 - b) melyek a szállító jármű, illetve a rakomány legfőbb jellemzői (platós, tartányos, konténer, stb.);
 - c) látható-e veszélyt jelző tábla, vagy bárca, ha igen mit tartalmaz;
 - d) történt-e anyagkifolyás és ha igen, melyek a veszélyes anyag látható jellemzői;
 - e) mi a látható jellemzője az üzemenléti módnak (pl: normál, gázos, hibrid autó);
 - f) milyen volt a balesetet szenvedett jármű(vek) haladási iránya;
 - g) milyen a járművek baleset utáni elhelyezkedése (felborult, árokba hajtott, keresztbe fordult, stb);
 - h) vannak-e beszorult személyek;
 - i) képez-e forgalmi akadályt;
 - j) milyenek a megközelítési lehetőségek (torlódás stb.);
 - k) milyenek a helyszínen tapasztalható meteorológiai viszonyok (szélirány, csapadék, stb.);
- 2.1.2. Amennyiben veszélyes árut szállító közúti jármű balesetéhez érkezett riasztás, azt a baleset okának és körülményeinek kivizsgálása érdekében a tűzoltóságok ügyeletei minden esetben jelentsék a baleset helye szerint illetékes MKI ügyeletének.

2.2. Vonulás

- 2.2.1. Az R. előírásai mellett a vonulás az alábbiak figyelembevételével történjen:
 - a) vonulás során a helyszín megközelítésével kapcsolatban további információkat kell kérni (torlódás, útlezárás), szükség szerint a vonuló egységek parancsnoka határozza meg másik vonulási útvonalat;
 - b) a forgalom várható torlódása miatt lehetőleg a sérült jármű menetirányával ellentétes irányból, illetve a legközelebbi keresztező útról kell megközelíteni a helyszínt;

- c) veszélyes anyag szállítása során bekövetkezett káresetnél a meteorológiai- és terepviszonyok, valamint a szakutasítás veszélyes anyagokkal kapcsolatos beavatkozások előírásainak fokozott figyelembe vételével történjen a vonulás.

2.3. Felderítés

- 2.3.1. Az R. előírásai mellett a felderítés az alábbiakra terjedjen ki:
- a) a járművön és vontatmányon elhelyezett veszélyt jelző táblák, bárcák, illetve menetokmányból információszerzés a szállítmányra vonatkozólag;
 - b) életveszély esetén meg kell határozni a bajba jutott személyek számát, elhelyezkedésüket;
 - c) elektromos és más légvezeték, híd, közúti felüljáró, aluljáró védelme szükséges-e;
 - d) biztonságos megközelítési, ill. működési távolság lehetőségeinek felderítése;
 - e) jármű, rakomány elmozdulásának lehetősége;
 - f) időjárási viszonyok befolyásoló hatása.

2.4. Beavatkozás előkészítése

- 2.4.1. Az R. előírásai mellett a beavatkozás előkészítése során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
- a) a rendőrség kikerkezéséig a helyszín biztosítása, forgalom elterelése, kárhely szükség szerinti lezárása;
 - b) intézkedni kell a terület biztosítására, szükség szerint a társszervek, illetve a közreműködő szakemberek (rendőrség, mentő, Polgári Védelem, Népegészségügyi Intézet, közmű szolgáltatók, közlekedési vállalatok, nemzetközi áthaladó szállítmány esetén a Vámügyi Hatóság stb.) kirendelésére, valamint egyéb speciális erőeszközök riasztására.

2.5. Beavatkozás

- 2.5.1. Az R. előírásai figyelembe vételével.
- 2.5.2. Egy kárhelyszínen több sérült járműnél, illetve több kárhelyszínen történő egyidejű beavatkozás esetén intézkedni kell, hogy lehetőleg az összes kárhelyszínen folyamatosan történjenek a mentési munkálatok.
- 2.5.3. Különös figyelemmel és körültekintéssel kell eljárni a sérült jármű(vek)ben a roncsok között lévő személyek felkutatásánál, mentésénél, figyelembe kell venni az orvos, illetőleg a mentők véleményét.
- 2.5.4. Több sérült esetén meg kell határozni a mentés végrehajtásának sorrendjét, gondoskodni kell a balesetet szenvedettek segítségnyújtási, ellátási helyének kijelöléséről.
- 2.5.5. Meg kell akadályozni az anyagok további kifolyását, szétszóródását.
- 2.5.6. A már kifolyt, kiszóródott anyagok továbbterjedését, csatornába, közműalagútba, aknába való jutását körülhatárolással, árkolással, letakarással kell megakadályozni.
- 2.5.7. A felborult járművek felállítását, biztonságba helyezését a bevont szakemberek véleményének figyelembevételével, illetve közreműködésükkel kell végrehajtani.
- 2.5.8. A sérült közúti járművek áramtalanítását és elmozdulás elleni rögzítését haladéktalanul el kell végezni.
- 2.5.9. Intézkedni kell a kifolyt üzemanyag eltávolítására, a jármű(vek) teljes feszültségmentesítéséről, az akkumulátorok biztonságba helyezéséről.

- 2.5.10. A gázüzemű gépjárművek balesete esetén a gépjármű gázellátó rendszerének épségét meg kell vizsgálni és a gázcsapokat el kell zárni.

2.6. A beavatkozás biztonsági előírásai

- 2.6.1. Gépjármű motorjának leállítása, áramtalanítás az akkumulátor saruinak eltávolítása.
- 2.6.2. A jármű stabilizálása, mert a deformálódás miatt a súlypont megváltozhat, baleset illetve borulásveszély következhet be.
- 2.6.3. Fokozott figyelmet kell fordítani a járművekben elhelyezett biztonsági berendezésekre és azokat működtető rendszerekre, melyek hő, vagy mechanikai hatásra üzemszerű, vagy attól eltérő folyamatokat idézhetnek elő.

2.7. Utómunkálatok

- 2.7.1. Az R. előírásai mellett az utómunkálat során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
- a) a további környezeti károk megakadályozására;
 - b) a tűzoltási, kárelhárítási tevékenység befejeztével gondoskodni kell a forgalmi akadály megszüntetéséről, további veszélyhelyzeteket okozó körülmények elhárításáról, illetve a közútkezelő szervezet kirendeléséről.

3. Beavatkozás speciális szabályai hibrid, elektromos, gáz üzemű járművek baleseteinél

A jelzés vételétől a felderítésig megegyezik a beavatkozás közúti járművek baleseténél említettekkel.

3.1. Felderítés

- 3.1.1. A felderítés az alábbiakra terjedjen ki:
- a) az üzemelési mód jellemzőjét, azonosító jeleket, feliratokat, külső jeleket fel kell kutatni (típusjelzés mellett, szélvédőn, külső csatlakozó mellett: Hybrid, Hybrid Synergy Drive, Elektric Drive, LPG,);
 - b) a műszerfalán elhelyezkedik-e külön töltés-feszültségmérő, valamint mellette Power feliratú nyomógomb;
 - c) a nagy- vagy közép feszültségű (narancssárga vagy kék) kábelek helyét.

3.2. Beavatkozás előkészítése

- 3.2.1. A beavatkozás előkészítése során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
- a) hibrid üzemmód esetén a nagyfeszültségű rendszer áramtalanításáig az alvó hatásból adódó balesetek elkerülése érdekében a járművet rögzíteni kell (hibrid autók belsőégésű motorja a jármű álló-helyzetében kikapcsolt állapotban van, ha a sérült járművezető, vagy a beavatkozást végző személy véletlenül a gázpedált megnyomja, akkor a jármű elindul és balesetet okozhat);
 - b) nagyfeszültségű rendszer áramtalanítását az arra kijelölt elemmel kell elvégezni, (helyét piktogramok jelzik, csomagtérben, vagy a hátsó ülésor mellett, alatt, egyes típusoknál a pótkerék alatt található);
 - c) a beavatkozás során figyelembe kell venni, hogy az áramtalanítás után a műszerfal elsötétül, ezután a nagyfeszültségű rendszer még több percig (kb.: 5 perc) áram alatt

- van, ezalatt a nagyfeszültségű vezetéket elvágni, vagy megbontani tilos. Ez idő alatt aktiválódhatnak még a jármű biztonsági berendezései, a légzsákok és övfeszítők is;
- d) a jármű magasfeszültségű rendszere kikapcsol amennyiben a légzsákok működésbe léptek. Amennyiben a légzsákok nem léptek működésbe egy újabb veszélyforrással kell számolnunk.
- 3.2.3. A gázüzemű gépjárművek balesete esetén a gépjármű gázellátó rendszerének épségét meg kell vizsgálni és a gázcsapokat el kell zárni.

3.3. Beavatkozás

- 3.3.1. A jármű stabilizálása során fokozott figyelmet kell fordítani a nagyfeszültségű kábelekre, azok esetleges megsértésére.
- 3.3.2. Amennyiben a járművön található gyári alátámasztási pont akkor azokat kell használni.

3.4. A beavatkozás biztonsági előírásai

- 3.4.1. Gépjármű motorjának leállítása, áramtalanítás. A kiegészítő akkumulátor saruinak eltávolítása.
- 3.4.2. A jármű indítókulcsának a gépjárműtől legalább 10 méterre történő eltávolítása.
- 3.4.3. A jármű stabilizálása, mert a deformálódás miatt a súlypont megváltozhat, baleset illetve borulásveszély következhet be.
- 3.4.4. A tároló akkumulátorok feszültsége sorba kötött modulok esetében 150-650 V. Az akkumulátor telep fedelének eltávolítása tilos, ekkor ugyanis komoly elektromos égés, sokk, vagy áramütés veszélye áll fenn. Az akkumulátorok elektrolitja az elektródák között helyezkedik el, ami olyan maróanyag, amely roncsolja az emberi szövetet.
- 3.4.5. A biztonságtechnikai berendezések ismeretében, a beavatkozás biztonságos végrehajtása megköveteli a feszültségmentesítést, ezért kellő gyakorlattal és megfelelő védőfelszereléssel rendelkező tűzoltó azt a mentésvezető irányításával végrehajthatja. Áramtalanítás csak a megjelölt helyen lévő áramtalanító retesz, illetve főbiztosíték eltávolításával hajtható végre, amennyiben ez nem lehetséges a főkábel csak a megjelölt helyen lehet elvágni.

3.5. Utómunkálatok

E szakutasítás Közlekedési baleseteknél történő beavatkozás szabályai 2.7. pontja és annak alpontjai alapján.

4. Beavatkozás kötőtpályás járművek baleseteinél

4.1. Általános előírások

- 4.1.1. Jelen fejezetben a sínen haladó járművek baleseteinek felszámolásánál alkalmazandó szabályok kerültek rögzítésre.
- 4.1.2. A gumikerekes, felsővezetékhez kötött járművek balesetei során a felsővezeték feszültség mentesítése után ezen szakutasítás Közlekedési baleseteknél történő beavatkozás szabályai 2. fejezetében meghatározottak szerint kell végezni a beavatkozást.

4.2. Jelzés

- 4.2.1. Az R. előírásai mellett lehetőség szerint az alábbiakra terjedjen ki a jelzés fogadása, illetve annak értékelése, valamint az információgyűjtés:
- a) amennyiben a jelzés a vasúttól érkezik és vasúti kilométerben határozzák meg a helyszínt, vissza kell kérdezni a helyszín pontos meghatározása érdekében;
 - b) milyen típusú jármű(vek) szenvedett (szenvedtek) balesetet;
 - c) vannak-e beszorult személyek, további sérültek;
 - d) milyen jellegű a szállító jármű (személy, teher, tartányos stb.);
 - e) mi a rakomány, (éghetősége; veszélyessége; halmazállapota; veszélyt jelző tábla, vagy bárca információi);
 - f) mit tartalmaznak az okmányok;
 - g) milyen volt a jármű haladási iránya, valamint a balesetet követően milyen az elhelyezkedése, nyílt pályán, lakott területen kívül történt-e a baleset, történt-e pályaelhagyás, kisiklás, borulás, frontális ütközés;
 - h) milyenek az időjárási viszonyok;
 - i) milyen a beavatkozás helyszínének megközelítése.
 - j) vontató jármű hajtóanyaga (diesel, elektromos, szilárd)
- 4.2.2. Amennyiben veszélyes árut is szállító vasúti jármű balesetéhez érkezett riasztás, azt a baleset okának és körülményeinek kivizsgálása érdekében a tűzoltóságok ügyelei minden esetben jelentsék a baleset helye szerint illetékes MKI ügyeletének.

4.3. Vonulás

- 4.3.1. Az R. előírásai mellett a vonulás az alábbiak figyelembevételével történjen:
- a) vonulás megkezdése előtt, vagy közben (amennyiben vasúton történt a káreset), intézkedni kell a vasúti balesetelhárító egységek helyszínre történő riasztásáról is;
 - b) vonulás során a helyszín megközelítésével kapcsolatban további információkat kell kérni (torlódás, útlezárás), szükség szerint a vonuló egységek parancsnoka határozza meg másik vonulási útvonalat.

4.4. Felderítés

- 4.4.1. Az R. előírásai mellett a felderítés az alábbiakra terjedjen ki:
- a) a feszültségmentesítés végrehajtására (feszültség alatti felső vezeték, elektromos egységet 2 méteren belül tilos megközelíteni);
 - b) a személymentés végrehajtásának szükségességére, a bajba jutottak számára, a mentés módjára;
 - c) a látható jelenségek (anyagkifolyás, szétszóródás) alapján a várható következményekre (pl. tűz- vagy robbanásveszély lehetőségét);
 - d) a járműveken, tartányokon van-e elhelyezve veszélyes anyag jelenlétére utaló tábla vagy bárca;
 - e) forgalom leállítására, elterelésének lehetőségeire, szükség szerint a terület lezárására;
 - f) elektromos és más légvezeték, híd, közúti felüljáró, aluljáró védelmére;
 - g) biztonságos megközelítési, ill. működési távolságra;
 - h) jármű, rakomány elmozdulásának lehetőségére.

4.5. Beavatkozás előkészítése

- 4.5.1. Az R. előírásai mellett a beavatkozás előkészítése során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
- a) intézkedni kell a főmenetirányító értesítésére és meg kell határozni számára a kért segítséget (feszültségmentesítés, szakember helyszínre rendelése, baleset-elhárító egység, vegyi beavatkozó egység, vasúti daru, stb).
 - b) intézkedéseket kell tenni a mentési terület biztosítására (szükség esetén a helyszínt zárt területté kell nyilvánítani);

4.6. Beavatkozás

- 4.6.1. Az R. előírásai figyelembe vételével.
- 4.6.2. Különös figyelemmel és körültekintéssel kell eljárni a sérült jármű(vek)ben a roncsok között lévő személyek felkutatásánál, mentésénél, figyelembe kell venni az orvos, illetőleg a mentők véleményét.
- 4.6.3. A beavatkozást csak a felsővezeték áramtalanítása, földelése (hitelt érdemlő módon történő igazolása) után lehet megkezdeni.
- 4.6.4. Mentés megkezdése előtt a szerelvény vezetőjével is kapcsolatba kell lépni, tőle információkat kell kérni.
- 4.6.5. Tömeges balesetnél meg kell határozni a mentés végrehajtásának sorrendjét, gondoskodni kell a balesetet szenvedettek segítségnyújtási, ellátási helyének kijelöléséről.
- 4.6.6. Tömeges balesetnél a kárhelyet, helyszíneket lezárt területté kell nyilvánítani.
- 4.6.7. Meg kell akadályozni az anyagok további kifolyását, szétszóródását.
- 4.6.8. Már kifolyt, kiszóródott anyagok továbbterjedését, csatornába, közműalagútba, aknába való jutását körülhatárolással, árkolással, letakarással meg kell akadályozni.
- 4.6.9. A felborult járművek felállítását, biztonságba helyezését a szakemberek véleményének figyelembevételével, illetve közreműködésükkel kell végrehajtani.
- 4.6.10. A sérült járművek szétválasztását, lehetőleg el kell végezni.
- 4.6.11. Szükség esetén a helyszínre érkezett vasúti balesetelhárító egységet a munkálatokba be kell vonni.

4.7. Utómunkálatok

- 4.7.1. Az R. előírásai mellett az utómunkálat során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
- a) a sérültek kiemelése után a járműve(ke)t a vasúti pályáról, átjáróból el kell távolítani, a forgalmi akadályt megszüntetésében közre kell működni.

5. Beavatkozás vízi jármű balesetnél

5.1. Jelzés

- 5.1.1. Az R. előírásai mellett lehetőség szerint az alábbiakra terjedjen ki a jelzés fogadása, illetve annak értékelése, valamint az információgyűjtés:
- a) vízi jármű mérete, merülési mélysége, pozíciója, rakománya, valamint manőverező képessége;
 - b) manőverezni képtelen, vagy csak korlátozottan képes jármű várható pozíciójának meghatározáshoz szükséges az utolsó ismert pozíció pontos ideje is.
- 5.1.2. Amennyiben a jelzés során, vagy a későbbiekben a tűzoltóság tudomására jut, hogy a balesetben érintett vízi jármű veszélyes árut szállít, a baleset okának és körülményeinek

kivizsgálása érdekében a tűzoltóságok ügyeletei minden esetben jelentsék a baleset helye szerint illetékes MKI ügyeletének.

5.2. Vonulás

- 5.2.1. Az R. előírásai mellett a vonulás az alábbiak figyelembevételével történjen:
- a) lehetőség szerint kérni kell a helyszínre mentésre alkalmas vízi járművet és búvárokat;
 - b) amennyiben életveszély van, fel kell készülni vízből mentésre és a mentőket is riasztani kell.

5.3. Felderítés

- 5.3.1. Az R. előírásai mellett a kitérítést követően fel kell venni a kapcsolatot a személyzettel, minden egyéb információt tőlük lehet beszerezni (milyen mentési tevékenységet végeztek eddig, milyen egyéb veszély van még).

5.4. Beavatkozás előkészítése

- 5.4.1. Az R. előírásai mellett a beavatkozás előkészítése során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
- a) intézkedéseket kell tenni a mentési terület biztosítására (hajó forgalom leállítására, vagy korlátozására), sodródó jármű esetén az általa veszélyeztetett járművek, létesítmények biztosítására, tájékoztatására, esetleg kiürítésére;
 - b) amennyiben rendelkezésre áll rocsó, annak megtelepítésére, életveszély esetén azok vízből mentésre történő felszerelésére (létszám, eszközök) intézkedni kell.

5.5. Beavatkozás

- 5.5.1. Az R. előírásai figyelembe vételével.
- 5.5.2. A műszaki mentést végző állomány vízbe esésnek megakadályozása céljából, részükre folyamatos biztosítást kell nyújtani vízből mentésre alkalmas eszközökkel.
- 5.5.3. A biztosítás helyének meghatározásakor figyelembe kell venni a vízmozgást (sodrást), ha van.
- 5.5.4. Biztosításra a vízből mentésre alkalmas vízi jármű és/vagy búvárok is bevetethetők.
- 5.5.5. Olyan életmentésre, ahol szükséges a bajba jutott hajóra történő átszállás, a mentést végzőket be kell szállítani arra alkalmas úszójárművel.
- 5.5.6. A mentést végző vízi jármű minimum kezelői létszáma nem vehető igénybe olyan feladatra, amely esetén a járművüket el kell hagyniuk, a manőverező képesség megőrzése miatt.
- 5.5.7. A mentésre igénybe vett vízi járművekkel végrehajtandó feladat végrehajtásának módjáról (szükséges manőverek, szállítható létszám) annak kapitánya, illetve vezetője dönt.
- 5.5.8. A bajba jutott vízi járművet a lehető leghamarabb a hajózási útvonalon kívül kell biztosítani az elsodródás és elmerülés ellen.

5.6. A beavatkozás biztonsági előírásai

- 5.6.1. A beavatkozási állomány védőfelszerelésének biztosítani kell az esetleges vízbe kerülés esetén az elmerülés elleni védelmet.

5.7. Utómunkálatok

- 5.7.1. Az R. előírásai mellett az utómunkálat során a bajba jutott vízi jármű hajózási útvonalon kívüli biztosításáról gondoskodni kell.

6. Beavatkozás légi jármű balesetnél

6.1. Általános előírások

- 6.1.1. A repülőtéri tűzoltóságoknak a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet (a továbbiakban: ICAO) vonatkozó előírásait is figyelembe kell venni.
- 6.1.2. Az állandóan üzemelő repülőtérén, illetve közvetlen környezetében bekövetkező rendkívüli esemény felszámolása érdekében a repülőtérnek a vonatkozó jogszabályok, ajánlások alapján készített kényszerhelyzeti tervvel kell rendelkeznie. A repülőtér üzemeltetőjének az igénybe vett főbb légijármű-típusokra, a kategóriájának megfelelő - külön előírásban meghatározottak szerint – egyszerűsített Tűzoltási Műszaki Mentési Tervet (a továbbiakban TMMT) kell készítenie.
- 6.1.3. A légijárművekre készített TMMT-eket az állandóan üzemelő repülőterek tűzoltóságain, a Főügyeleten, a Megyei Ügyeleteken és a tűzoltóságokon egyaránt el kell helyezni.
- 6.1.4. A balesetet szenvedett légijármű utasait - még abban az esetben is, ha a légijármű nem ég - közvetlen életveszélyben lévőknek kell tekinteni. Kimentésük érdekében mentési csoportot (csoportokat) kell szervezni.
- 6.1.5. A káreset helyszínén, valamint a felállítási helyeken a megkülönböztető fényjelzés használata kötelező. Repülőtereken a gurulóutakat, kifutópályát érintő vonulás során, hangjelzés nem használható.
- 6.1.6. A baleset, rendkívüli esemény következtében elhunytakat, a roncsokat, csomagokat, fekete dobozt stb. a feltalálás helyéről elmozdítani, a helyszínt megváltoztatni, csak időlegesen és különösen indokolt esetben - életmentés, tűzoltás érdekében - szabad. A megtalált fedélzeti dokumentumokat meg kell őrizni és a hatóságoknak át kell adni.

6.2. Jelzés

- 6.2.1. Az R. előírásai mellett lehetőség szerint az alábbiakra terjedjen ki a jelzés fogadása, illetve annak értékelése, valamint az információgyűjtés:
- a) a légi irányítás meglétéről;
 - b) a jármű repülés tervében (fly plan) leadott előzetes útvonaláról;
 - c) a várható vagy bekövetkezett légijármű esemény esetén a földet érés helyéről, koordinátájáról, a lehetséges megközelítési útvonalakról;
 - d) légijármű repülőtéri földi eseménye esetén a jármű tartózkodási helyéről;
 - e) légijármű esemény okáról;
 - f) a légijármű fajtájáról, típusáról;
 - g) az üzemanyag fajtájáról, mennyiségéről (tömegét tonnában);
 - h) a fedélzeten tartózkodók pontos számáról;
 - i) a rakományról, különös tekintettel a veszélyes és sugárzó anyagokra;
 - j) katonai gép esetén a fedélzeten lévő fegyverzetéről, robbanóanyagokról;
 - k) a jármű műveleti folyamatáról (leszálláshoz készülődik vagy már leszállt);

- 6.2.2. Légijármű rendkívüli eseményről a beérkezett jelzés értékelését követően a riasztást, a riasztást és segítségnyújtást meghatározó tervek alapján kell végrehajtani. A riasztási fokozat meghatározása az alábbiak szerint történjen:
- a) készenléti tűzoltó szolgálattal rendelkező, ICAO előírásoknak megfelelő repülőterek esetén, a repülőgépen tartózkodó személyek száma, amennyiben erre vonatkozó adat nincs, az érintett légijármű kategóriája alapján;
 - b) készenléti tűzoltó szolgálattal nem rendelkező, illetve ICAO hatálya alá nem tartozó, használaton kívüli repülőtereken, valamint azok területén kívül várható, vagy bekövetkezett légijármű esemény során az érintett légijármű kategóriája alapján;
 - c) – az a) és b) bekezdéshez rendelt adatok hiányában (ismeretlen légijármű, ismeretlen utasszám, rakomány esetén), legalább IV-es kiemelt riasztási fokozatot kell elrendelni. A kiemelt fokozathoz vízszállító gépjárművet és műszaki mentő gépjárművet kötelezően vonultatni kell;
 - d) repülőtereken „készenléti állapot” esetén legalább I-es kiemelt riasztási fokozatot kell elrendelni, a várható, vagy bekövetkezett légijármű esemény esetén szükséges riasztási fokozathoz rendelt, riasztást és segítségnyújtást meghatározó tervek szerinti tűzoltóságok egyidejű tájékoztatása mellett.
- 6.2.3. Ha a légijármű még nem szállt le, meg kell tudni a várható földet érés helyét, idejét és a leszállás irányát.
- 6.2.4. Amennyiben a jelzés során, vagy a későbbiekben a tűzoltóság tudomására jut, hogy a balesetben érintett légi jármű veszélyes árut szállít, a baleset okának és körülményeinek kivizsgálása érdekében a tűzoltóságok ügyelei minden esetben jelentsék a baleset helye szerint illetékes MKI ügyeletének.

6.3. Vonulás

- 6.3.1. Az R. előírásai mellett a vonulás az alábbiak figyelembevételével történjen:
- a) a repülőtéren belüli vonulás, annak sorrendje és a helyszín megközelítése a Tűzoltási Műszaki Mentési Terv figyelembevételével, a mentésvezető által meghatározott módon történjen;
 - b) vonulás során fel kell készíteni az állományt egy esetlegesen bekövetkező robbanásra, tűzoltási feladatok végrehajtására is.

6.4. Felderítés

- 6.4.1. Az R. előírásai mellett a felderítés az alábbiakra terjedjen ki:
- a) a veszélyes zónák figyelembevételére a jármű megközelítésekor;
 - b) az életveszélyben levők helyzetének és számának megismerésére;
 - c) a mentésre, beavatkozásra használható kijáratok, vészkijáratok és vágási felületek felderítésére;
 - d) a veszélytelen és szabaddá tehető mentési útvonalak kijelölésére;
 - e) a jármű utastér, raktér, szerkezeti részek, üzemanyagtartályok, palackok veszélyeztetettségére;
 - f) a veszélyes anyagok elhelyezkedésére, tulajdonságaira;
 - g) a fedélzeten levő fel nem robbant robbanóeszközökre, lőszerekre.
- 6.4.2. A felderítés folyamatosan terjedjen ki az alábbi veszélyforrásokra:
- a) a légijármű típusa (polgári, katonai);
 - b) fegyverzet (robbanásveszély);
 - c) hajtóművek (gyújtóképes hőmérséklet, működő hajtómű);

- d) szárnyak (üzemanyagfolyás, vészkijáratokon keresztül történő mentés lehetősége a szárnyon keresztül);
 - e) futóművek állapota (hőmérséklete, becsuklás lehetősége).
- 6.4.3. Katonai rendeltetésű, valamint veszélyes anyagot, vegyszereket szállító légijárművek esetében a helyszínt fokozott gondossággal, fegyverzettel rendelkező légijárművet pedig csak oldalról szabad megközelíteni (ezzel együtt számítani kell a fegyverzet bármely irányba történő veszélyeztetésével).
- 6.4.4. Az elsőnek helyszínre érkező raj parancsnoka haladéktalanul közölje a káreset helyszínére vonuló rajokkal, valamint az ügyelettel a légijármű tartózkodási helyét, koordinátáit.

6.5. Beavatkozás előkészítése

- 6.5.1. Az R. előírásai mellett a beavatkozás előkészítése során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
- a) amennyiben repülőtéren következik be a káreset, akkor a repülőtéri kényszerhelyzeti terv alapján történjen a beavatkozás. Ha repülőtéren kívül van az esemény, akkor az érintett hatóság és a társszervek véleményének figyelembevételével kell a beavatkozást végrehajtani;
 - b) a szerek működési helyét úgy kell meghatározni, hogy a beavatkozás során szükségyszerű helyváltoztatás lehetősége biztosított legyen;
 - c) a mentésvezető tartson folyamatos kapcsolatot a légiirányítással (amennyiben van ilyen feladatot ellátó személy, illetve erre a lehetőség adott), valamint az ügyeletes repülőtéri vezetővel;
 - d) jelölje ki azt a területet (helyet), ahol a kimenekített személyek átadásra kerülnek a közreműködő mentő erőknek. Biztosítsa a repülőesemény vizsgálóinak tevékenységét.

6.6. Beavatkozás

- 6.6.1. Az R. előírásai figyelembe vételével.
- 6.6.2. Gondoskodni kell a veszélyes zóna (zárt terület) határainak kijelöléséről.
- 6.6.3. Számítani kell a következőkre:
- a) a szétfolyó üzemanyag meggyulladhat;
 - b) vissza kell vonni az erőket, eszközöket tűz keletkezése miatt;
 - c) katonai gép fegyverzete sérülhet és aktiválódhat.
- 6.6.4. A mentésvezető a beavatkozás eredményessége érdekében fokozott figyelemmel legyen az alábbi légijármű szerkezeti sajátosságokra:
- a) alkáli fémötvözetekből készült félháj, önhordó szerkezet;
 - b) különböző helyeken nagymennyiségű éghető folyadékok;
 - c) nagy nyomás alatt lévő (20-200 bar) hidraulikus csővezetékek;
 - d) forgó, csukló, mozgó alkatrészek;
 - e) a gép teljes terjedelmében bárhol előforduló feszültség alatt lévő elektromos vezetékek.
 - f) oxigén- és légkondicionáló rendszer
- 6.6.5. A törzsbe történő behatolás előtt a légijármű sajátosságokat figyelembe véve fel kell becsülni a géptörzs állapotát, állékonyságát. Vizsgálni kell a törzs és a burkolat roncsolódásának mértékét.
- 6.6.6. A behatolásra lehetőség szerint a természetes nyílásokat kell használni, nyitni.

- 6.6.7. Amennyiben bontást kell alkalmazni, törekedni kell a megjelölt vészvágati helyeken történő vágásra. Ha nincs jelölés, lehetőség szerint a törzs felsőrész középvezetékénél, az ablakoknál vagy ezek között, a szék karfa szint és a kalaptartó szint közötti területen kell a behatolást végrehajtani.
- 6.6.8. A törzsbe behatoló mentő személyek minden esetben kötelesek légzőkészüléket használni. A törzsbe történő behatolás sugárvédelem mellett történjen.
- 6.6.9. Ajtók nyitása esetén a nyitást végző tájékozódjon a vészcsúszda állapotáról, valamint a géptörzsben meglévő túlnyomásról.
- 6.6.10. Túlnyomás során a kifelé nyíló ajtók, vészkijáratok nyílásakor fokozott figyelemmel kell eljárni.
- 6.6.11. Futómű túlmelegedéskor annak megközelítése a géptörzs hosszirányához viszonyítva lehetőség szerint 45°-ban történjen.
- 6.6.12. A futóművek hűtését haladéktalanul meg kell kezdeni - lehetőség szerint - ventilátorral történő levegő fűtatással. A hűtés ideje alatt sugárvédelmet kell biztosítani. Ventilátor hiányában porlasztott vízszóró szakszerű üzemben történő alkalmazását kell előnyben részesíteni.
- 6.6.13. Katonai repülőgépek esetén a mentésvezető tájékozódjon:
- a) a fegyverzet állapotáról. Veszélyes zóna a repülőgép előtt és mögött kb. 1000 méter. Elforgatható csöves fegyverzet esetén a veszélyes zóna a fegyverzet irányvonalában alakul ki;
 - b) a katapultrendszerek állapotáról. Személy 15 m-es körzeten belül csak indokolt esetben tartózkodhat;
 - c) szétszóródott robbanószerekről, veszélyeztetettségük mértékéről;
 - d) a fedélzeten található speciális anyagokról (pl: hidrazin).

6.7. A beavatkozás biztonsági előírásai

- 6.7.1. A bajba jutott légijárművek kutatásával-mentésével összefüggő feladatokat a 267/2011. (XII. 13.) Korm. rendelet, a 90/2000. BM OKF Intézkedés, a Műveleti Terv és BM OKF Részműveleti Terve szerint kell végezni.
- 6.7.2. A mentésvezető intézkedjen a gép elgurulásának megakadályozására, a terület lezárására olyan mértékben, hogy a mentés végrehajtható legyen, de le kell zárni a területet legalább a légijármű első földet érési helyétől a teljes megállásig tartó terület — a körülmények mérlegelése alapján — mentésvezető által meghatározott körzetében. Határozza meg a lezárt területen tartózkodók, belépésre jogosultak körét.

V. fejezet

Beavatkozás szabályai természeti csapásoknál

1. Általános előírások

- 1.1. Természeti csapás következtében tömegesen jelentkező műszaki mentési feladatoknál az alábbi vezetési, szervezési, irányítási elveket kell alkalmazni:
- a) a természeti csapás által érintett területre kiterjesztve kell értelmezni a beavatkozás helyszínét. A természeti csapás által részben, vagy egészben érintett működési területet részterületekre – szektorokra, körzetekre - kell felosztani,
 - b) a vezetési irányítási módot ennek a kiterjesztett helyszínnek megfelelően kell megválasztani,

- c) a mentésvezető a természeti csapás jellegétől függően, vezető irányító feladatait - folyamatos felderítés mellett - elsősorban mozgó vezetési pontból (tűzoltás-vezetői gépjármű), szükség esetén, az állomáshelyén kialakított vezetési pontból látja el.

2. Jelzés

- 2.2. Tömeges műszaki mentést igénylő természeti csapás esetén a híradóügyeletet minimum egy fővel meg kell erősíteni.
- 2.3. Tömeges jelzés esetén a káreset-felvételi lap alapadatait nyomtatvány mellőzésével is lehet rögzíteni. A jelzések értékelését követően az elektronikus, illetve nyomtatványon történő rögzítést el kell végezni.
- 2.4. A jelzéseket, értékelésüket követően a beavatkozás jellegének megfelelő csoportokba illetve szektorok, körzetek szerint kell csoportosítani.

3. Vonulás

- 3.1. Természeti csapás feladatainak elhárítására a különleges szerek önállóan vonultathatóak saját illetve átcsoportosított, de legalább 2 fő létszámmal;
- 3.2. A működési terület szektorain belül az azonosan értékelt feladatokhoz történő vonulás során a célszerűséget is figyelembe kell venni.

4. Felderítés

- 4.1. A felderítés az alábbiakra terjedjen ki:
 - a) a természeti csapással érintett terület felderítési alapfeladatait elsősorban a mentésvezető hajtja végre. A mentésvezető döntése alapján további felderítő csoportok hozhatók létre;
 - b) a felderítés során a természeti csapás által okozott valamennyi kár, illetve feladat felderítését végre kell hajtani;
 - c) szükség szerint intézkedni kell a hatáskörrel, illetve intézkedési kényszerrel rendelkező további szervezetek felderítésbe történő bevonására, a felderítés adatainak átadására.

5. Beavatkozás előkészítése

- 5.1. A folyamatos felderítés alapján a kárhelyre riasztott erők részére előre meg kell határozni a beavatkozáshoz szükséges további eszközöket, szakfelszereléseket, védőfelszereléseket.
- 5.2. A kárhelyre riasztott egység vezető állomását tájékoztatni kell a várható feladatokról, a beavatkozások várható körülményeiről, hogy a riasztott állomány a szükséges előkészületeket megtehesse, egyéni felszereléseit kiegészíthesse.
- 5.3. A mentésvezető döntése alapján, a szektorokon belül - a riaszthatóság fenntartása mellett – a rajok létszámának megosztására van lehetőség úgy, hogy egy kárhelyen minimum 2 fő tevékenykedjen.
- 5.4. Természeti csapás esetén a rendelkezésre álló erők és eszközök hatékony alkalmazása céljából, szükség esetén:
 - a) a minimumlétszám emeléséről intézkedni kell;
 - b) a tartalék szereket készenlétbe kell állítani;

- c) a rendelkezésre álló készenléti szerekből szükség esetén minél több önálló beavatkozásra képes rajt kell képezni.

6. Beavatkozás

- 6.1. Természeti csapások során a beavatkozási sorrend kialakításánál figyelembe kell venni nemzetgazdasági szempontból kiemelt létesítmények és a kritikus infrastruktúra veszélyeztetettségét.
- 6.2. A belvíz elvezetés során mindig előnyben kell részesíteni azokat a megoldásokat, amelyek a víz természetes, gravitációs elvű elvezetését biztosítják.
- 6.3. A természetes és mesterséges elvezetésnél lehetőség szerint ki kell kérni az elhárításért felelős műszaki szakemberek véleményét annak érdekében, hogy az elvezett víz újabb helyen kárt ne okozhasson.
- 6.4. A talaj, vagy műszaki és tereptárgyak megbontásával járó vízelvezetést csak az elhárításáért felelős szerv rendelhet el a közművek előzetes felmérésével.
- 6.5. Vályog anyagból épült épületek környezetében végzett vízelvezetési munkák során szükség esetén értesíteni kell műszaki szakembert az épület állékonyságának megvizsgálása céljából.
- 6.6. Belvíz, talajvíz pincéből történő eltávolítása előtt műszaki szakember véleményét lehetőség szerint ki kell kérni. Ennek hiányában a vizet csak életmentés, vagy indokolt esetben a tulajdonos írásos kérelmére tárgymentés céljából lehet eltávolítani.

7. Beavatkozás biztonsági előírásai

- 7.1. Szélsőséges időjárási viszonyok - heves esőzés, hóvihár, ónos eső, jégeső, köd, erős zúzmaraképződés, szélvihár, zivatar, villámlás – során a beavatkozásokat az esemény súlyosságának figyelembevételével, a beavatkozó állomány veszélyeztetése nélkül kell végrehajtani.
- 7.2. Természeti csapás elhárítási munkálatai során az állományt el kell látni az időjárásnak és a beavatkozások jellegének megfelelő védőeszközökkel, védőruházattal.
- 7.3. A fertőző, mérgező veszéllyel járó természeti csapások során végzett munkálatok elhárításába bevont állomány egészségügyi ellátásába be kell vonni a foglalkozás egészségügyi orvos szolgálat, valamint az illetékes Népegészségügyi Intézet szakembereit. Amennyiben szükséges kötelező védőoltás elrendeléséről gondoskodni kell.
- 7.4. Magasban végzett kárelhárítási munka során a leesés elleni védelmet folyamatosan biztosítani kell.

8. Utómunkálatok

- 8.1. Utómunkálatok során a további kárnövekedés megelőzésére kell törekedni.
- 8.2. A már tényleges kárelhárítási feladatot nem végző erőket folyamatosan ki kell vonni az adott térségből.
- 8.3. A használatos eszközök, felszerelések tisztítását, karbantartását és fertőtlenítését el kell végezni, és mihamarabbi készenlétbe állításukról gondoskodni kell.

VI. fejezet

Beavatkozás veszélyes anyagok jelenlétében

1. Általános előírások

- 1.1. Az elsőnek kiérkező tűzoltó és más járművek a veszély jellegének, mértékének ismerete nélkül a helyszínt 100 méteren belül lehetőleg ne közelítsék meg.
- 1.2. Intézkedni kell a környezetbe jutott anyagok azonosításáról, mennyiségének folyamatos ellenőrzéséről, a koncentráció méréséről.
- 1.3. A veszélyes terület megközelítése csak a szükséges védelem biztosításával, a mentésvezető engedélyével történhet meg. Illetéktelen személyek, bejutását meg kell akadályozni.
- 1.4. A beavatkozás teljes időtartama alatt a veszélyes anyaggal, illetve a veszélyhelyzet elhárításával kapcsolatos - speciális ismereteket igénylő - feladatok meghatározását a Veszélyhelyzeti Felderítő Csoport, illetve Veszélyhelyzeti Felderítő Szolgálat (a továbbiakban: VFCS), illetve szakemberek véleményének figyelembevételével kell végrehajtani.

2. Jelzés

- 2.1. Az R. előírásai mellett lehetőség szerint az alábbiakra terjedjen ki a jelzés fogadása, illetve annak értékelése, valamint az információgyűjtés:
 - a) meteorológiai helyzet (szélirány, csapadék);
 - b) van-e a káreset közelében csatornahálózat;
 - c) az anyag tulajdonságai (halmazállapota), tárolási módja;
 - d) kikerült veszélyes anyag mennyisége;
 - e) látható-e veszélyre utaló jelölés (tábla, bárca, felirat, stb.);
 - f) káresetről a legközelebbi lakott terület távolsága;
 - g) baleset pontos helyszínére, bekövetkezésének körülményeire (előállítás, tárolás, szállítás során alakult ki a káreset);
 - h) lakott terület kritikus infrastruktúra vagy annak közelsége;
 - i) a megközelítés lehetséges irányáról;
 - j) út- és forgalmi viszonyokról;
 - k) a káreset körülményeiről, a rendelkezésre álló első tapasztalatokról;
 - l) a közvetlen veszélyben lévő személyekről, azok számáról, hollétéről.
- 2.2. Amennyiben szállítás közben történik a baleset, akkor a következőkre terjedjen ki az információgyűjtés:
 - a) milyen típusú jármű-jármű(vek) szenvedtek balesetet (szgk, tgg, autóbusz, stb.);
 - b) melyek a szállító jármű, illetve a rakomány legfőbb jellemzői (platós, tartányos, konténer, stb.);
 - c) látható-e veszélyre utaló jelölés (tábla, bárca, felirat, stb.), ha igen mit tartalmaz;
 - d) történt-e anyagkifolyás és ha igen, melyek a veszélyes anyag látható jellemzői;
 - e) mi a látható jellemzője a hajtóanyagnak (pl: gázos autó);
 - f) milyen volt a balesetet szenvedett jármű(vek) haladási iránya;
 - g) milyen a baleset utáni elhelyezkedésük (felborult, árokba hajtott, keresztbe fordult, stb.);

- h) vannak-e beszorult személyek;
 - i) képez-e forgalmi akadályt;
 - j) milyenek a megközelítési lehetőségek (torlódás, stb.);
 - k) milyenek a helyszínen tapasztalható meteorológiai viszonyok (szélirány, csapadék, stb.).
- 2.3. A jelzését követően intézkedni kell a VFCS riasztása, szakemberek, szakigazgatási szervek és szükség szerint a helyszín zárását biztosító erők kirendelésére, értesítésére. A lakosság védelme érdekében értesíteni kell a polgármestert és az illetékes kirendeltségvezetőt. Intézkedni kell a veszélyes anyagra vonatkozó lehető legtöbb információ beszerzésére, megbízható információ hiányában a veszélyes anyagot minden szempontból a legveszélyesebbnek kell tekinteni.
- 2.4. A riasztás elrendelésénél figyelembe kell venni a veszélyes zóna nagyságát, az életveszélyt, a kiürítési feladatokat, a veszélyes anyag fajtáját, koncentrációját, a lekötéséhez, közömbösítéséhez stb. szükséges erőket, eszközöket.

3. Vonulás

- 3.1. Az R. előírásai mellett a vonulás az alábbiak figyelembevételével történjen:
- a) a helyszín közvetlen megközelítése lehetőleg a szél irányával megegyező irányból történjen. Az információk gyűjtését már menet közben meg kell kezdeni.

4. Felderítés

- 4.1. Az R. előírásai mellett a felderítés az alábbiakra terjedjen ki:
- a) a szabadba áramló anyag (veszélyt jelentő) tulajdonságainak, mennyiségének, terjedési irányának megállapítására;
 - b) a tűz és a veszélyes anyag egymásra hatásából adódó veszélyek megismerésére (a keletkező bomlás- és égéstermékek hatásaira);
 - c) a már meglévő, valamint a várható életveszély felmérése alapján az életmentés lehetséges módzatainak meghatározására;
 - d) az időjárási viszonyokra;
 - e) a kiürítendő területek behatárolására;
 - f) az alkalmazandó oltó-, közömbösítő, felitató és mentesítő anyagok megválasztásához szükséges információszerzésre, illetve azok kirendelésére;
 - g) a veszélyes, átmeneti és biztonságos zóna meghatározására, illetve a lezárandó terület, útvonalak kijelölésére.
 - h) a mentési útvonal megválasztására;
 - i) a beavatkozás útvonalainak kijelölésére;
 - j) a kiürítés megszervezésére;
 - k) a látható jelenségek alapján (anyagkifolyás, szétszóródás) meg kell határozni a várható következményeket (tűz, vagy robbanásveszélyt);
 - l) a járművön van-e elhelyezve veszélyes anyag jelenlétére utaló tábla, vagy bárca;
 - m) mit tartalmaznak a fuvarokmányok;
 - n) szükség van-e forgalom leállítására, elterelésre;
 - o) szükség van-e sérült járművek szétválasztásának elvégzésére;
 - p) tartányos jármű esetén átfajtás lehetőségére;
 - q) a veszélyes anyagokról kapott információk (mérési adatok, szélirány, szélerősség stb.) folyamatos értékelésére;

- 4.2. A felderítést minden esetben megfelelő védőfelszerelésben, különösen nagy körülményekkel, legalább 2 fő végezze, további két fő álljon készenlétben ugyanolyan védőfelszerelésben.
- 4.3. A tűzoltás vezetője már a felderítés megkezdése előtt:
- a) ismeretlen veszélyes anyagok jelenléte, vagy jelenlétük feltételezhetősége esetén teljes test- és légzésvédelmet rendeljen el, továbbá ellenőriztesse a védőfelszerelések működőképességét;
 - b) tűz- és robbanásveszélyes gázok, gőzök, porok előfordulásakor fokozott figyelmet fordítson arra, hogy az elrendelt eszközök, felszerelések tűz- és robbanás biztosak legyenek, illetve használatuk esetén tüzet vagy robbanást ne okozzanak.
- 4.4. A tűzoltóság állományán kívüli szakember a felderítésben személyesen akkor vehet részt, ha számára megfelelő védőfelszerelést biztosítanak, annak használatára alkalmas állapotban van, valamint a feladat elvégzését önként vállalja, és erről írásban, vagy tanúk előtt nyilatkozik.

5. Beavatkozás előkészítése

- 5.1. Az R. előírásai mellett a beavatkozás előkészítése során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
- a) meg kell határozni a veszélyes, átmeneti és biztonságos zónát, a határok kijelölésére és a terület lezárására a mentésvezető intézkedjen, valamint jelölje ki az ellenőrző, áteresztő pontokat (EÁP). A kijelölés után a veszélyes zónán belül mérgező gázok, gőzök, porok valamint tűz- és robbanásveszélyes gázok, gőzök, porok jelenléte esetén a járművek helyváltoztatása, valamint a nem robbanás biztos elektromos berendezések, felszerelések működtetése csak a mentésvezető engedélyével végezhető;
 - b) a beavatkozó állomány részére a megfelelő szintű védőruházat és védőeszközök használatát el kell rendelni. (megbízható információ hiányában a veszélyes anyagot mérgezőnek kell tekinteni, ennek megfelelő szintű védőfelszerelésben kell végezni a beavatkozást);
 - c) a technikai eszközök, valamint a kezelőszemélyzetet igénylő felszerelések a veszélyes anyag kiáramlási irányába nem helyezhetők el;
 - d) gondoskodni kell a közreműködő személyek és a technikai eszközök mentesítéséről, a veszélyes zónán kívül mentesítő állomás létesítéséről;
 - e) szükség szerint lakosságvédelmi intézkedések és logisztikai feladatok ellátására intézkedni kell;
 - f) lehetőség szerint végre kell hajtani a veszélyes anyag beazonosítását.

6. Beavatkozás

- 6.1. Az R. előírásai figyelembe vételével.
- 6.2. Az életmentést lehetőleg szennyezéstől mentes útvonalakon kell végrehajtani. Ha erre nincs mód a rendelkezésre álló védőfelszerelésekkel kell menteni.
- 6.3. Gondoskodni kell a kimentett személyek azonnali egészségügyi ellátásáról.
- 6.4. A szabadba került anyagok közül azoknál, amelyeknél víz, vagy tűzoltóhab felhasználható, a letakarás, hígítás, közömbösítés során csak szórt vagy porlasztott víz, illetve habsugár alkalmazható.
- 6.5. A sérült technológiai rendszer, tartály kiiktatása, leürítése, valamint a felforrósodott, felizzott rendszer visszahűtése előtt a szakemberek véleményét figyelembe kell venni.

- 6.6. A terjedés irányába a zárt terület kijelölését haladéktalanul el kell rendelni, ha a gázhalmazállapotú vagy gyorsan illó folyékony anyagok elnyelése vízsugárral nem eredményes vagy a közömbösítés, hígítás stb. mérgező gázokat, gőzöket szabadít vagy szabadíthat fel, illetve azokkal kémiai reakcióba léphet.
- 6.7. Por alakú vagy apró szemcsés vegyi anyagok szabadba jutása esetén a felszedésre vagy a letakarásra kell intézkedni.
- 6.8. A folyadékok, olvadékok szétfolyását, csatornába, élővízbe jutását körülsáncolással, irányított elvezetéssel, csatornanyílások lezárásával kell megakadályozni, a folyamatos felszívátásra, eltávolításra intézkedni kell.
- 6.9. Közlekedési balesetek esetén gondoskodni kell a járművek áramtalanításáról, a tűz és robbanásveszély elhárításáról.
- 6.10. A veszélyes és átmeneti zónában tartózkodókról nyilvántartást kell vezetni, melyet a beavatkozás után is meg kell őrizni.
- 6.11. Figyelembe kell venni, hogy a tűzoltóságoknál rendszeresített kármentő edények, illetve átfejtéshez, felszíváshoz, felitatásához szükséges szivattyúk, tömlők és egyéb felszerelések nem minden veszélyes anyag esetében használhatóak. Ha megállapítást nyert, hogy felszereléseink az adott anyag esetében nem használhatóak, intézkedni kell a megfelelő eszközök helyszínre rendeléséről. Mélyhűtött cseppfolyós éghető gázok esetében az előbbi eszközökön túl fáklyázó berendezést is szükséges a kárhelyszínre kérni.
- 6.12. Az átfejtést, átrakást csak a szükséges óvintézkedések szigorú betartása mellett szabad végezni.

7. A beavatkozás biztonsági előírásai

- 7.1. Veszélyes anyagok jelenlétében történő beavatkozás során a mentésvezető által meghatározott védőruházat és védőeszközök használata kötelező.
- 7.2. Tűz- és robbanásveszélyes anyaggal kapcsolatos esemény bekövetkezésekor a kárhelyszínen, illetve ezek közelében az illetékes szakember véleménye alapján meghatározott távolságon belül, ennek hiányában legalább 100 méteren belül a dohányzást és nyílt láng használatát meg kell tiltani.
- 7.3. A mentesítőhely kialakításánál minden esetben figyelembe kell venni az időjárási tényezőket és környezeti adottságokat.
- 7.4. A szerek, felszerelések működési helyének meghatározása a veszélyes anyag terjedési irányát figyelembe véve, lehetőleg azt kikerülve történjen úgy, hogy a veszélyes zónából való visszavonásuk rövid idő alatt, gyorsan, biztonságosan végrehajtható legyen. A visszavonulás biztosítására tartalék mentési csoportot kell szervezni.
- 7.5. A közvetlen beavatkozást végzőket, valamint védőruházataik, védőfelszereléseik állapotát rendszeresen ellenőrizni kell. A legkisebb rendellenesség vagy személyi sérülés esetén a veszélybe került személy(eket) azonnal le kell váltani.
- 7.6. A VFCS szakembereinek igénybevételével intézkedni kell a környezetbe jutott anyagok mennyiségének folyamatos ellenőrzéséről, a koncentráció méréséről.

8. Utómunkálatok

- 8.1. Az R. előírásai mellett az utómunkálat során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
 - a) a használt eszközök, felszerelések mentesítését, fertőtlenítését végre kell hajtani, csak azután kerülhetnek vissza málházási helyükre;
 - b) a felhasznált gázvédő ruhákat, a helyszíni mentesítés után, az arra szolgáló tároló edénybe, vagy speciális zsákba gyűjtve a központi mentesítő helyre kell szállítani;

- c) a veszélyes anyagok átrakása, átfajtása után a forgalmi akadály megszüntetéséről gondoskodni kell. A beavatkozás végrehajtása után a területet át kell adni az illetékes hatóságnak, az esetleges talajcseréről ők intézkednek.

VII. fejezet

Beavatkozás sugárveszélyes anyagok jelenlétében

1. Általános előírások

- 1.1. Radiológiai káresemények bárhol előfordulhatnak és:
 - a) az ellenőrizetlen (elhagyott, elveszett, ellopott vagy talált) radioaktív vagy nukleáris anyagokat tartalmazó sugárforrások, a veszélyes ipari (pl. ipari röntgenforrások), kutatási célú, és egészségügyi (pl. terápiás) sugárforrások helytelen használatával kapcsolatos cselekményekre;
 - b) ismeretlen eredetű lakossági sugárterhelésekre és szennyeződésekre;
 - c) káros nagyságú dózisterhelésekre (pl. nukleáris létesítmény balesete következtében);
 - d) rosszindulatú fenyegetésekre, tevékenységekre;
 - e) szállítási balesetekre terjednek ki.
- 1.2. Minden olyan anyagot, eszközt, amely sugárterhelést okozhat, sugárforrásnak kell tekinteni.
- 1.3. Szennyező anyagok: a radioaktív anyag füst, por vagy folyékony halmazállapotban megjelenő formái, amelyek személyekkel vagy tárgyakkal való érintkezés során azok elszennyeződését okozhatják.
- 1.4. A felderítés adatai alapján a mentésvezető jelölje ki a veszélyes zóna határait, be és kiléptetési pontokkal, ahol a kárelhárításban résztvevők monitorozását és regisztrálását el lehet végezni.

Helyzet leírás	Kezdeti belső lezárt terület (biztonsági peremkerület)
Az első döntés alapján – szabadban	
Potenciálisan veszélyes árnyékolatlan vagy sérült sugárforrás.	Körben 30 m.
Potenciálisan veszélyes sugárforrásból származó kiszóródás.	Körben 100 m.
Potenciálisan veszélyes sugárforrással kapcsolatos tűz, füst, robbanás.	300 méteres sugár körben.
Felrobbant vagy fel nem robban feltételezett bomba.	400 m-es vagy ennél nagyobb sugarú kör a robbanás elleni védelem miatt.
Az első döntés alapján – épületben	
Potenciálisan veszélyes sugárforrással kapcsolatos anyagszóródás, árnyékolás sérülés vagy elvesztés	Érintett és szomszédos területek (beleértve az alatta és fölötté lévő szinteket).
Potenciálisan veszélyes sugárforrást érintő tűz vagy egyéb olyan esemény amely, elősegíti a radioaktív anyag terjedését az épületben (pld. a szellőző rendszeren keresztül).	A teljes épület és az épület körüli megfelelő távolság a fenti elvek szerint.
A távolságok növelése a radiológiai monitorozás alapján	
100 µSv/óra környezeti dózis teljesítmény.	A belső lezárt területet addig növelni, ameddig ez a szint mérhető.

1. táblázat
(Radiológiai veszélyhelyzet esetén az első beavatkozók feladatai)

- 1.6. Az elsődleges veszélyességi zóna a további felderítés eredménye során, szükség esetén módosítható. Mivel a dózisteljesítmény nem tükrözi vissza valamennyi besugárzási útvonal hatását, ezért azt csak a terület határainak növelésére lehet használni, és tilos az értéke alapján a belső lezárt terület határait zsugorítani!
- 1.7. Mindaddig feltételezni kell, hogy potenciális radiológiai kockázatok jelen vannak, amíg a radiológiai értékelés meg nem történt, amely megerősíti, vagy visszavonja a feltételezést.
- 1.8. Sugárveszélyes környezetben minden beavatkozási tevékenységet az 1. táblázatban foglaltak betartása mellett lehet megkezdeni. Amennyiben nem rendelkezünk információval, a veszélyforrásról, illetve nincs a helyszínen sugárvédelmi szakember, akkor a terület lezárása, illetve csak életmentés hajtható végre, a rendelkezésre álló védőfelszerelésekkel. Ebben az esetben azonnali mentesítésről, egészségügyi ellátásról gondoskodni kell.
- 1.9. A kimenekített személyeket biztonságos elkülönített helyre kell szállítani.
- 1.10. A radiológiai veszélyhelyzetben, a beavatkozás fő feladatai:
 - a) védeni a lakosságot;
 - b) a lakosságot veszélyeztető determinisztikus hatások elkerülése és a sztochasztikus hatások csökkentése;
 - c) védeni a beavatkozó állományt a veszélyhelyzet alatt.
- 1.11. Műszaki mentési tevékenységet a sugárzó anyagot előállító, használó és tároló létesítmények, a szállítás munkavédelmi, biztonságtechnikai szabályai, a veszélyes létesítmények címjegyzéke és azok intézkedési terve alapján készített TMMT, valamint a szakutasítás előírásai szerint kell végezni.
- 1.12. A Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság hírközpontján, valamint az MKI és a tűzoltóságok ügyeletein, „Sugárveszélyes létesítmények” jegyzéket kell készíteni a területileg illetékes Népegészségügyi Intézet nyilvántartása alapján azon létesítményekről, amelyekben sugárzó anyagot állítanak elő, tárolnak vagy használnak és ezek következtében rendes körülmények között vagy tűz- és káreset következményeként veszélyes sugárzási szint vagy rádióizotóp szennyeződés lehetséges.
- 1.13. Azokon a helyeken, ahol radioaktív anyagok jelenlétével - radioaktív sugárzással, radioaktív izotópos szennyeződéssel (kontaminációval) - kell számolni elsősorban a munkahely dolgozói, a létesítmény tűzoltósága, és ezt követően a hivatásos, valamint önkéntes tűzoltóság tagjai avatkozzanak be. Ezen anyagok szállítása során a munkahely dolgozója alatt a jármű vezetőjét és a rakomány kísérőjét kell érteni, aki a külön jogszabály alapján részére kiadott utasításban foglaltak szerint jár el.
- 1.14. El kell készíteni és készenlétben kell tartani a beavatkozók sugárterhelési adataira vonatkozó nyilvántartásokat, gondoskodni kell azok naprakész vezetéséről.
- 1.15. Fel kell készülni a műszaki mentéssel egyidejű tűzoltási feladatokra is.

2. Jelzés

- 2.1. Az R. előírásai mellett lehetőség szerint az alábbiakra terjedjen ki a jelzés fogadása, illetve annak értékelése, valamint az információgyűjtés:
 - a) épületszerkezeti károsodás történt-e, ha igen, az milyen mértékű;
 - b) kapcsolatban van-e vagy lehet-e az esemény helyszíne a veszélyes létesítménnyel;
 - c) milyen intézkedések történtek vagy történnek a jelzéssel egyidejűleg.
- 2.2. A riasztott egység parancsnokának a „Káresetfelvételi lappal” együtt át kell adni a „Sugárvédelmi Tervet” vagy a TMMT-t, valamint a sugárterhelés adataira vonatkozó nyilvántartást.
- 2.3. Haladéktalanul intézkedni kell:
 - a) az üzemi sugárvédelmi szakember;

- b) VFCS;
 - c) a rendőrség;
 - e) a katasztrófavédelem;
 - f) a területileg illetékes Állami Népegészségügyi Intézet;
 - g) az Országos Mentőszolgálat;
 - l) Országos Sugáregészségügyi Készenléti Szolgálat (OSKSZ);
 - m) a környezetvédelmi hatóság szakembereinek értesítésére, riasztására.
- 2.4. Ha radioaktív anyagok szállítása során következik be baleset, akkor fentiekén kívül további információkat kell kérni a jelzés vétele során:
- a) lakott területen belül, vagy kívül történt a baleset;
 - b) milyen volt a balesetet szenvedett jármű haladási iránya;
 - c) milyen a baleset utáni elhelyezkedése (felborult, árokba hajtott, keresztbe fordult, stb.);
 - d) sérüléseket szenvedtek-e a sugárzó anyagot tartalmazó kazetták;
 - e) vannak beszorult személyek;
 - f) képez-e forgalmi akadályt;
 - g) milyenek a megközelítési lehetőségek (torlódás stb.);
 - h) meteorológiai viszonyokkal kapcsolatos információk.

3. Vonulás

- 3.1. Az R. előírásai mellett a vonulás az alábbiak figyelembevételével történjen:
- a) a helyszín közvetlen megközelítésével kapcsolatban szükség szerint sugárvédelmi szakember véleményét kell kérni, lehetőleg a szél irányával megegyező irányból történjen az érkezés. Az információk gyűjtését már vonulás közben meg kell kezdeni.
 - b) elő kell készíteni a védőfelszereléseket, mérőműszereket, amennyiben rendelkezésre áll személyi dózismérőket és ellenőrizni kell azok használhatóságát.

4. Felderítés

- 4.1. Az R. előírásai figyelembe vételével.
- 4.2. A kárhelyszínre érkezéskor a mentéssvezető hajtson végre távolsági felderítést (legalább 30 m) és keressen különböző veszélyekre utaló jeleket:
- a) esetleges radiológiai és más kockázatok jeleit;
 - b) veszélyeztetett embereket;
 - c) biztonsági kockázatok jeleit, pld. fegyveres személyek, robbanó anyagok,
 - d) veszélyes anyagok szállítására utaló jeleket /címkéket, bárcákat/ feliratokat, vagy UN számokat.

5. A beavatkozás előkészítése

- 5.1. Az R. előírásai mellett a beavatkozás előkészítése során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
- a) a védőruházat felvételének, a sugárázsmérő-műszer használatának szükségességét;
 - b) a veszélybe került személyek mentésének sorrendjét, módját;
 - c) a beavatkozás lehetőségeit;
 - d) a beavatkozásban résztvevők működési körzetét;
 - e) a veszélyes zónában tartózkodás idejét (biztonsági idő).

- 5.2. Meg kell jelölni az átmeneti és biztonságos zóna határát, a dekontamináció helyét és a biztonsági örk kijelölésével gondoskodni kell az őrzésről. Ki kell jelölni a kivont, illetve a bevetésre felkészített személyi állomány tartózkodási helyét.

6. Beavatkozás

- 6.1. Az R. előírásai figyelembe vételével.
- 6.2. Sugárveszélyes területen sugárvédelmi szakemberek engedélye nélkül csak akkor szabad megkezdeni a beavatkozást, ha közvetlen életveszély áll fenn.
- 6.3. Beavatkozás során a sugárterhelést folyamatosan mérni kell.
- 6.4. Elsődleges feladat a veszélybe került személyek mentése, biztonságba helyezése.
- 6.5. A beavatkozás során meg kell akadályozni a sugárveszélyes anyagok szétterjedését, szétszóródását.
- 6.6. A beavatkozást lehetőleg az építmények, terep adta lehetőségek (árnyékoló felületek) igénybevételével és a sugárforrástól lehető legtávolabbról kell végrehajtani.
- 6.7. A feladatokat csak a feltétlenül szükséges létszám és felszerelés minél rövidebb idejű igénybevételével kell végrehajtani.
- 6.8. Ha a helyszínen felelős szakszemélyzet nincs, a műszaki mentést csak akkor szabad végrehajtani, ha a mentésvezető alapos helyismerettel rendelkezik és a szükséges felszerelések (védőeszközök) rendelkezésre állnak. Minden más esetben az élet és testi épség védelmére kell intézkedéseket tenni.
- 6.9. A beavatkozás megkezdésével egyidőben mentesítő helyet kell kialakítani és az állomány, a technikai eszközök, a kimentett személyek sugármentesítését el kell végezni.

7. A beavatkozás biztonsági előírásai

- 7.1. A beavatkozás során meg kell akadályozni a sugárveszélyes anyagok szétterjedését, szétszóródását.
- 7.2. A beavatkozást lehetőleg az építmények, terep adta lehetőségek (árnyékoló felületek) igénybevételével és a sugárforrástól lehető legtávolabbról kell végrehajtani.
- 7.3. A feladatokat csak a feltétlenül szükséges létszám és felszerelés minél rövidebb idejű igénybevételével kell végrehajtani.
- 7.4. Ha a helyszínen felelős szakszemélyzet nincs, a műszaki mentést csak akkor szabad végrehajtani, ha a mentésvezető alapos helyismerettel rendelkezik és a szükséges felszerelések (védőeszközök) rendelkezésre állnak. Minden más esetben az élet és testi épség védelmére kell intézkedéseket tenni.
- 7.5. Közvetlenül a sugárforrás közelében tevékenykedők biztonsága érdekében, az azonnali visszavonulás lehetőségét minden esetben biztosítani kell, valamint romhatáron kívül, a teljes munkavégzés ideje alatt, a közvetlenül beavatkozók legalább azonos szintű védőfelszerelésekkel ellátva minimum 2 fő álljon készen. Nagy létszámú közvetlen beavatkozó esetén a biztosításban résztvevők számának növelésére intézkedni kell.
- 7.6. A belső lezárt területről való kilépést követően a beavatkozók külső sugárszennyezettségének ellenőrzése el kell végezni. A személy fejétől (haj, arc) mozgatva a detektort lefelé, majd oldalirányban a nyak mentén, a gallérnál, a kar, csukló, kéz, hónalj, oldal, mellkas (ruhán zsebek), majd a lábak, hát, talp irányában.
- 7.7. A káresemény elhárításában részt vevő személy sugárterhelése nem haladhatja meg az 50 mSv effektív dózist. Az érintettek körén belül kivételt képez ez alól a népesség jelentős sugárterhelésének megakadályozásában és életmentésben részt vevő személy. Ebben az esetben törekedni kell arra, hogy a sugárterhelés a 100 mSv effektív dózist, az

életmentésben részt vevő személy sugárterhelése a 250 mSv effektív dózist ne haladja meg.

8. Utómunkálatok

- 8.1. Az R. előírásai mellett az utómunkálat során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
- a) a műszaki mentés befejezése után - a sugárveszélyes üzem belső előírásai alapján és az illetékes Népegészségügyi Intézet, valamint orvos közreműködésével - végre kell hajtani a beavatkozó személyi állomány és felszerelés mentesítését, a sugárszennyezettség ellenőrzését, amelyek tapasztalatairól nyilatkozatot (zárójelentést) kell kérni;
 - b) meg kell állapítani a személyi állományt ért sugáradag értékét és azt a sugárterhelés-nyilvántartásba be kell jegyezni.

VIII. fejezet

Atomerőművek, kutatóreaktorok, kiégett nukleáris fűtőelemek átmeneti száraz tárolóinak tűzoltási és műszaki mentési követelményei

A beavatkozást a Tűzoltási-taktikai szakutasítás vonatkozó fejezetében foglaltak szerint kell végrehajtani.

IX. fejezet

Beavatkozás gázvezeték sérülése esetén

1. Általános előírások

- 1.1. E fejezet előírásait földgáz vezeték sérülése kapcsán, valamint a Tűzoltás-taktikai szakutasítás, a gázt szállító járművek, a gázvezetékek, a gáztartályok és a gázpalackok tüzeinek oltása című fejezet előírásaival együttesen kell alkalmazni.
- 1.2. A bejelentett gázszivárgás, gázömlés során - az illetékes gázszolgáltató igénybevételével és véleménye figyelembevételével - a legrövidebb idő alatt meg kell szüntetni a szivárgást, ömlést, robbanásveszélyt.
- 1.3. Amennyiben a jelzés tartalmából gázvezeték meghibásodására és annak következtében gáz kiáramlására lehet következtetni, tájékozódni kell a közvetlen életveszélyben lévő személyekről, és meg kell állapítani a kiáramló gáz terjedési irányát és várható hatását, valamint fel kell készülni tűzoltási feladatokra is.

2. Jelzés

- 2.1. Az R. előírásai mellett lehetőség szerint az alábbiakra terjedjen ki a jelzés fogadása, illetve annak értékelése, valamint az információgyűjtés:
 - a) észlelhető-e gázszivárgás;
 - b) mekkora nyomású a gázvezeték (kicsi, közép, magas);
 - c) káresethez legközelebb található lakott település, ingatlan;
 - d) meteorológiai helyzet (szélirány, csapadék);
 - e) gáz elzárási, kiszakaszolási lehetősége.

- 2.2. Az esemény súlya és körülményei szerint intézkedni kell a VFCS vonultatására.
- 2.3. Gázszivárgás, gázömlés esetén minden esetben intézkedni kell a területileg illetékes gázszolgáltató riasztására.

3. Vonulás

- 3.1. Az R. előírásai mellett a vonulás az alábbiak figyelembevételével történjen:
 - a) a vonulás és a kárhely megközelítése során vegye figyelembe a szélirányt;
 - b) a vonuló egységeket biztonságos távolságban és helyen kell felállítani a felderítés idejére (min.: 50 méter).

4. Felderítés

- 4.1. Az R. előírásai mellett a felderítés az alábbiakra terjedjen ki:
 - a) a felderítést legalább két fővel kell végrehajtani, használva az egyéni védőfelszereléseket, légzésvédő készüléket és lehetőség szerint személyi gázérzékelő műszert;
 - b) gyújtásveszélyre, szikrát nem okozó felszerelések és - ha indokolt - védősugár, tűzoltó készülék biztosítására;
 - c) az esetleges életveszély és a lehetséges menekítési útvonalak meghatározására;
 - d) a gázömlés körülményeire: úgymint a sérült vezeték/ mérete, nyomvonal iránya, elhelyezkedése, terjedési irányai, az időjárási körülmények, azok változékonysága, a terület beépítettsége és domborzati viszonyai;
 - e) a gázvezeték vagy egyéb szerelvény kiszakaszolási, elzárási lehetőségeire.

5. Beavatkozás előkészítése

- 5.1. Az R. előírásai mellett a beavatkozás előkészítése során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
 - a) gázömlés esetén a veszélyességi övezetet a szélirány felől indulva, a helyszíni adottságoknak megfelelően, lehetőleg több irányból haladva, folyamatos gázkoncentráció méréssel kell kijelölni;
 - b) intézkedni kell a veszélyeztetett terület lezárására, a lezárt terület kiürítésére a környezetben lévők tájékoztatására és a forgalom elterelésére a társszervek bevonásával;
 - c) ki kell jelölni a tűzoltó gépjárművek felállítási helyét, ahol a káresethez a lehető legközelebb, de még biztonságos körülmények között működhetnek;
 - d) gázvezeték sérülése esetén fel kell venni a kapcsolatot a vezeték üzemeltetőjével, és intézkedni kell a vezeték kiszakaszolásáról a gázkiáramlás megszüntetése céljából.

6. Beavatkozás

- 6.1. Az R. előírásai figyelembe vételével.
- 6.2. A gázvezetékek szivárgásakor, gázömlésekor ki kell kérni a vezeték üzemeltetőjének véleményét és vele együttműködve kell a feladatot végrehajtani.
- 6.3. A kiáramlás környezetének nedvesítésével kell csökkenteni a robbanásveszélyt, azonban figyelembe kell venni, hogy a kiáramló (be nem gyulladt) gáz hűtést nem igényel, így a közvetlenül a gázvezeték sérülésére irányított vízsugárral a munkaterület kezelése, a későbbi beavatkozás körülményei válnak nehezkessé.

7. Beavatkozás biztonsági előírásai

- 7.1. A gázkoncentráció mérésére lehetőség szerint intézkedni kell.
- 7.2. Gázömlés esetén tilos a nem robbanás biztos kivitelű eszközök használata a védőzónán belül.
- 7.3. A beavatkozásban résztvevők biztonsága érdekében, az azonnali visszavonulás lehetőségét minden esetben biztosítani kell.
- 7.4. Zárt terekben gondoskodni kell a szabadba szellőztetésről, a gázkiáramlás megszüntetéséről, áramtalanításról és a gyújtóforrások megszüntetéséről.
- 7.5. A veszélyességi övezeten belül kizárólag a biztosítási és beavatkozási feladatokkal megbízott állomány tartózkodhat.

X. fejezet Életmentés szabályai

Az életmentés általános szabályait az R. "Az életmentés" című fejezete tartalmazza.

1. Vízből mentés szabályai

1.1. Általános előírások

- 1.1.1 Vízből mentésnek kell tekinteni minden olyan esetet, amikor a mentendő személy vízben van és önerejéből nem képes biztonságba jutni.

1.2 Jelzés

- 1.2.1. Az R. előírásai mellett lehetőség szerint az alábbiakra terjedjen ki a jelzés fogadása, illetve annak értékelése, valamint az információgyűjtés:
 - a) víz típusára (álló, illetve folyóvíz);
 - b) a mentendő személyek számára.
 - c) vízfelület pontos meghatározására (pl.: több bányató egy helyen);
 - d) a vízparthoz való lejutás lehetőségeire.
- 1.2.2. A riasztás során törekedjünk arra, hogy a kiérkező rajok rendelkezzenek a tűzoltóság által rendszeresített csónakkal, vagy a helyszínen lévő megfelelő vízi járművel.
- 1.2.3. Vízi baleseteknél lehetőség szerint riasztásra kerüljenek búvárok is, hogy egy esetleges eltűnés esetén minél előbb be tudjanak avatkozni.
- 1.2.4. A búvárok vízi jármű nélkül is bevetethetők vízből mentésre.
- 1.2.5. A tűzoltó egységekkel együttesen értesíteni kell a társszerveket (mentőszolgálatot, rendőrséget), folyó esetén a vízirendészetet.

1.3. Vonulás

- 1.3.1. Az R. előírásai mellett a vonulás az alábbiak figyelembevételével történjen:
 - a) a vonulás alatt meg kell határozni, hogy a mentésben kinek mi lesz a feladata (közvetlen mentők, parti segítők);
 - b) a mentésvezető, határozza meg a mentéshez előkészítendő és használandó eszközöket, amelyeket a vonulás megkezdése előtt, vagy közben a lehetőségektől és a körülményektől függően elő kell készíteni;

- c) határozza meg a parancsnok a bevetés alatt szükséges ruházatot, amennyiben van a szeren mentőmellény, illetve búváruka, akkor azt a vonulás megkezdése előtt vagy közben törekedjünk a felvételére.

1.4. Felderítés

- 1.4.1. Az R. előírásai mellett a felderítés az alábbiakra terjedjen ki:
 - a) folyóvíznél távolsági felderítéssel határozzuk meg, a mentés várható helyszínét a folyó sodrásából, illetve a partra történő lejutásból;
 - b) a mentendő személy megközelítésének meghatározásánál vagy biztonságosabb helyzetbe hozásánál a lehető leggyorsabb megoldást válasszuk a biztonság figyelembevételével;
 - c) a mentés megkezdése előtt a helyszíni sajátosságokat figyelembe véve határozzuk meg a vízre szállás módját, amennyiben közvetlen személymentést hajtunk végre. (begyalogolás, beereszkedés, beugrás).

1.5. Beavatkozás előkészítése

- 1.5.1. Az R. előírásai mellett a beavatkozás előkészítése során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
 - a) a feladatok meghatározásánál egyértelműen határozzuk meg, hogy melyik személyt ki fogja biztosítani a mentés során, illetve kinek hol kell elhelyezkednie;
 - b) a mentésre alkalmas eszközök közül határozzuk meg a körülményekhez legoptimálisabbat és azokat készítsék elő;
 - c) a mentésvezető által megjelölt személyek foglalják el a megfelelő felszerelésekkel a meghatározott pontot, ahonnan a mentést fogják végezni.

1.6. Beavatkozás

- 1.6.1. Az R. előírásai figyelembe vételével.
- 1.6.2. Elsődlegesen törekedjünk a mentendő személy pozitív felhajtóerővel történő fixálására, mentő eszköz odadobásával, odanyújtásával.
- 1.6.3. A mentett személlyel folyamatos pozitív kommunikáció szükséges, amellyel a mentést tudjuk elősegíteni, illetve adott esetben a pánikban lévő személyt megnyugtatni.
- 1.6.4. A helyszínre érkezés pillanatától egy személy folyamatosan tartsa szemmel a bajba jutottat és igyekezzon meghatározni, annak helyét minél pontosabban, arra az esetre, ha elmerül.
- 1.6.5. Vegyük figyelembe a vízmozgás és szél irányát, sebességét a mentési módszer és sorrend meghatározásakor.

1.7. A beavatkozás biztonsági előírásai

- 1.7.1. A mentésre csak jó vízbiztonsággal és úszástudással rendelkező személy vehető igénybe.
- 1.7.2. Az eszközök meghatározása során törekedjen a parancsnok arra, hogy az eszközöknek legyen felhajtóereje.
- 1.7.3. Az előkészített mentőeszközök melyek nem kerülnek felhasználásra, maradjanak készenlétben a beavatkozás végéig.
- 1.7.4. A vízi jármű esetében a kezelőn kívül minimum 1 fő szükséges egy fő mentéséhez. Kötél használata ajánlott.

- 1.7.5. Vízijárműben tartózkodóknak mentőmellény viselése kötelező.
- 1.7.6. A mentésben résztvevők sisakot és mászóövet ne viseljenek, ruházatuk az időjárásnak megfelelően könnyíthető.

1.8. Utómunkálatok

- 1.8.1. Amennyiben szükséges meg kell kezdeni az elsősegélynyújtást (kihűlés, vérzéscsillapítás, újraélesztés, stb.).

2. Jégről mentés szabályai

2.1. Általános előírások

- 2.1.1. Jégről mentésnek kell tekinteni minden olyan esemény, ahol egy vagy több személy, vagy állat jégbe szakad és ön erejéből nem képes kijutni biztonságos területre.

2.2. Jelzés

- 2.2.2. A tűzoltó szerekkel együttesen értesítsük a társszerveket (mentőszolgálatot, rendőrséget), valamint bűvárokat.

2.3. Vonulás

- 2.3.1. Az R. előírásai mellett a vonulás az alábbiak figyelembevételével történjen:
 - a) a vonulás alatt meg kell határozni, a mentésben résztvevők várható feladatait (közvetlen mentők, parti segítő);
 - b) a mentésvezető határozza meg a mentéshez előkészítendő és használandó eszközöket, amelyeket a vonulás megkezdése előtt, vagy közben a lehetőségektől és a körülményektől függően elő kell készíteni;
 - c) a mentésvezető határozza meg a bevetés alatt szükséges ruházatot, amennyiben van a szeren mentőmellény, illetve bűvárúha, akkor azt a vonulás megkezdése előtt vagy közben törekedjünk a felvételére.

2.4. Felderítés

- 2.4.1. Az R. előírásai mellett a felderítés az alábbiakra terjedjen ki:
 - a) honnan lehet a leggyorsabban elérni a mentendőt (számítani kell arra, hogy a bajba jutott körül könnyen törik a jég);
 - b) a felderítéssel egy időben az eszközöket mentésre kész állapotba kell hozni (pl.: létra összeszerelése és kötél biztosítása).

2.5. Beavatkozás előkészítése

- 2.5.1. Az R. előírásai mellett a beavatkozás előkészítése során nagy figyelmet kell fordítani az alábbiakra:
 - a) a feladatok meghatározásánál egyértelműen határozzuk meg, hogy melyik személyt ki fogja biztosítani a mentés során, illetve kinek hol kell elhelyezkednie;

- b) a mentésre alkalmas eszközök közül határozzuk meg a körülményekhez legoptimálisabbat és azokat készítsék elő;
- c) a mentésvezető által megjelölt személyek foglalják el a megfelelő felszerelésekkel a meghatározott pontot, ahonnan a mentést fogják végezni.

2.6. Beavatkozás

- 2.6.1. Az R. előírásai figyelembe vételével.
- 2.6.2. Legelső legfontosabb cselekvés, kommunikáció a bajba jutottal (kitartásra biztatni) és ha lehetőség van (távolság miatt) a partról kötelet dobni neki. Ugyanakkor a sérült szempontjából számítanunk kell a cselekvő képesség hiányára, a téli ruházat plusz súlyára, várhatóan közvetlen mentést kell megkezdeni azonnal.
- 2.6.3. Fontos a mentők elmerülés elleni biztosítása. Az olyan védőruhában (pl. Bristol), mely rendelkezik felhajtóerővel, biztonsággal végrehajtható a mentés, de ha lehetőség van, akkor ilyenkor is használjuk a mentőmellényt.
- 2.6.4. Ha van mentőstég azt kell használni, de ilyenkor is legyen készenlétben a létra.
- 2.6.5. Olyan hosszú létrát kell megszerelni, amilyet csak lehet. Ha több egység is érkezik a helyszínre, akkor egymás létráját meghosszabbíthatják.
- 2.6.6. Amennyiben a mentő is vízbe került, akkor maximum 5 percig tud aktívan menteni, tehát ez időt meghaladva már ő is mentendőnek minősül (kivétel, ha búvárruhát visel).

2.7. A beavatkozás biztonsági előírásai

- 2.7.1. Vízi jármű alkalmazása a mentésre csak olyan körülmények között javasolt, amikor a mentendő, összefüggő vízfelületen keresztül is megközelíthető.
- 2.7.2. Sodrásban (folyóban) történő mentést csak megfelelő (jég roncsoló hatása ellen védett, valamint a megfelelő manőverezhetősége is biztosított) vízi járművel vagy alpin technikával hajtsunk végre.
- 2.7.3. A vízi jármű esetében a kezelőn kívül minimum 1 fő szükséges egy fő mentéséhez. Kötél használata ajánlott. Vízi járműben tartózkodóknak mentőmellény viselése kötelező.
- 2.7.4. Közvetlen mentésre csak úszni tudó, és lehetőség szerint kisebb súlyú személyt kell választani.
- 2.7.5. Minden mentő személy, aki a jégre megy, viseljen kötélbiztosítást.
- 2.7.6. A mentésre használt eszközök is legyenek kötéllel biztosítva.
- 2.7.7. A biztosító kötelek engedését, vagy húzását kizárólag a mentés vezető utasítására szabad végezni.
- 2.7.8. Mentőstég alkalmazása esetén is be kell tartani a biztonsági előírásokat.

2.8. Utómunkálatok

- 2.8.1. A sérültet elsősegélyben kell részesíteni az orvos, illetve a mentőknek történő átadásig.
- 2.8.2. A sérültet azonnal el kell kezdeni - lehetőségekhez képest - megszabadítani a vizes ruháktól.
- 2.8.3. Amennyiben orvosi segítségre még várni kell, száraz pokrócokkal, ruhákkal be kell a sérültet takarni. A felmelegítést melléfekvéssel, és ha lehetséges meleg itallal is el lehet kezdeni.

3. Állatok, tárgyak mentése

- 3.1. Állatok, tárgyak és anyagok mentésénél emberélet és testi épség nem veszélyeztethető, csak az emberélet-mentés befejezése után végezhető. Kivételt képez az olyan anyag, ami az emberekre, az oltásban/mentésben résztvevőkre közvetlen életveszélyt jelent, vagy tömegszerencsétlenséget, katasztrófát idézhet elő.
- 3.2. Állatmentés csak abban az esetben végezhető, ha valamilyen tüzeset, vagy káreset következtében, illetve a tűzoltói beavatkozás elmaradásával az állat(ok) közvetlen életveszélybe kerül(nek).
- 3.3. Minden esetben, amikor állatmentés válik szükségessé, értesíteni kell az állatvédelmi hatóság ügyeletes állatorvosát. Ha nincs a helyszínen állatorvos, a tűzoltás/mentés vezetőnek mérlegelni kell, hogy az állat menthető-e, mentendő-e.
- 3.4. Az állatok, a tárgyak és az anyagok mentését csak a tűzoltás/mentés vezetője rendelheti el.
- 3.5. Állatmentés az állatjóléti szempontok figyelembevételével történhet.
- 3.6. A mentést szakember bevonásával, véleménye figyelembevételével, tűzoltói irányítással lehet végrehajtani.
- 3.7. A megmentett állatok, tárgyak és anyagok őrzésére a körülmények figyelembevételével - az együttműködő szervek, tulajdonosok, illetékes vezetők stb. útján - kell intézkedni.
- 3.8. A mentési sorrendet a tűzoltás/mentés vezető dönti el, az értékük, illetve - amennyiben a helyszínen tartózkodik - a tulajdonos kérésének figyelembevételével.
- 3.9. Veszélyhelyzetben az állatok viselkedése megváltozik, támadóvá válhatnak, ezért a mentést végző készüljön fel a rúgás, harapás, csípés, marás, stb. kivédésére.